

Påvirkning i oppdragelse

En fenomenologisk studie av seks foreldres erfaringer med oppdragelse i moderne tid.

Synne Tufte-Johnsen

Pedagogikk – utdanning, dannning og oppvekst

45 studiepoeng

Institutt for pedagogikk

Utdanningsvitenskapelige fakultet

Sammendrag

MASTER I PEDAGOGIKK – MASTEROPPGAVE

Tittel	Påvirkning i oppdragelse
Av	Synne Tufte-Johnsen
Emnekode	Ped 4392
Semester	Høsten 2022

Stikkord:

Oppdragelse, foreldrerollen, moderniteten, akselerasjonsteori, individualisme, generasjonsoverføring, kultur, og fenomenologi

Vi har kommet inn i en moderne tid, der det har gradvis formet seg et nytt syn på barnet og foreldrerollen. Omsorg for barn er i større grad delegert til andre enn barnets foreldre som kan oppleves som både et gode og en utfordring. I dagens samfunn an det se ut til at det har vokst frem en egen ekspertise som et supplement til tradisjonell barneoppdragelse. Noen mener at denne formen for profesjonalisering og vitenskapeliggjøring av barneomsorgen kan bidra til usikkerhet i foreldrerollen, og en slags avhengighet av fagpersoner. Det er derimot gjort lite forskning av hvordan foreldrene i Norge selv erfarer det å oppdra et barn i et moderne samfunn.

Problemstilling:

Hvordan erfarer 6 foreldre å oppdra barn i dag?

Forskningsspørsmål:

- 1. Hvordan beskriver og begrunner foreldrene den måten de oppdrar på?*
- 2. Hvilken rolle spiller ytre påvirkninger inn på den måten foreldre oppdrar på?*

Teori:

I den teoretiske delen tas det utgangspunkt i teori og litteratur, samt tidligere forskning om begrepet oppdragelse, og hva vi allerede vet om foreldrenes erfaringer knyttet til barneoppdragelse. Teorien tar også for seg ulike indre og ytre elementer som er viktige,

for å forstå hva som kan bidra til å forme en foreldrerolle i dag. Thuen og Sommerschild (1997) og Hartmut Rosa (2010) er eksempler på teoretikere jeg bruker i denne oppgaven.

Metode:

Den metodiske tilnærmingen i oppgaven er kvalitativ. Problemstilling og forskningsspørsmål fokuserer på foreldrenes erfaringer i det å oppdra et barn i dag. For å avdekke om det var mulig å finne svar på dette, ble semistrukturert intervju med en fenomenologisk tilnærming valgt.

Oppgavens formål:

I dette masterprosjektet har jeg rettet oppmerksomheten mot det moderne samfunnets muligheter og utfordringer, når det gjelder foreldres opplevelse av ansvar for oppdragelsen av deres barn. Min intensjon har vært å undersøke hva som bidrar til å forme deres syn og verdier knyttet til barneoppdragelse.

Resultater:

Resultatene viser at foreldrene har ulike opplevelser av hva som påvirker deres foreldrepraksis og syn på oppdragelse. Foreldrene har i forskjellig grad overført erfaringer fra egen barndom inn i foreldrerollen, samtidig som flere av foreldrene indikerer at den samme foreldrepraksisen kan ikke overføres, sett i sammenheng med at foreldrene ønsker å praktisere en oppdragelse som anerkjenner barnets emosjonelle behov i større grad enn før. Fire av seks foreldre har pedagogikkfaglig bakgrunn, som tenkes å kunne ha bidratt til en positiv innvirkning på deres opplevelse av trygghet. Ytre faktorer som gjør seg til kjenne formidles av informantene å være sosiale medier, foreldrenes opplevelse av samfunnets forventninger, og ulike institusjoner og fagpersoner de møter i forbindelse med barnets hverdag og oppfølging.

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har både vært lærerikt, frustrerende og spennende. Med min erfaring i barnehage, har dette skapt en dypere interesse for å forstå foreldrenes subjektive opplevelse i det å oppdra barn i dag.

Først og fremst må jeg takke informantene som stilte opp på intervju, og valgte å dele sine erfaringer som foreldre. Det har vært spennende samtaler jeg kommer til å ta med meg videre inn i yrke som pedagog. En spesiell stor takk til min veileder Mette Birgitte Helleve for gode og lærerike veiledninger, og hjelp med å holde motivasjonen oppe. Takk til min far for korrektur og motiverende samtaler. Og en siste stor takk til mine fantastiske studievenner, som har kommet med gode råd på veien, og ikke minst skapt mye latter og glede, studiehverdagen hadde ikke vært det samme uten dere!

Synne Tufte-Johnsen

Oslo, 2022

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	ii
Forord	iv
Innholdsfortegnelse	v
Kapittel 1. INTRODUKSJON	1
Kapittel 2. ET BLIKK PÅ TIDLIGERE FORSKNING	4
2.1 Sammendrag	6
Kapittel 3. TEORETISK RAMMEVERK	7
3.1 Oppdragelse	7
Hva er formålet med oppdragelse?	7
Foreldrerollen.....	8
3.2. Bevegelsen mot dagens samfunn	9
Grensesetting som omsorg.....	10
Å være seg selv	11
3.3. Gjentakelse i generasjoner	12
3.4. Forholdet mellom kultur og oppdragelse	13
3.5 Det tradisjonelle og det moderne	14
Skille mellom et tradisjonelt og et moderne samfunn	14
Moderniteten-akselerasjonsteori.....	15
Endring i synet på barn	17
Avslutning.....	17
Kapittel 4. METODE	19
4.1 Fenomenologi	19
4.2 Regler og prosedyrer	20
4.3 Intervju	21
Semistrukturert intervju	21
Å skape gode intervjuer	22
Intervjuguide	22
Intervjukonteksten.....	23
4.4 Informantene	23
Informantutvalget.....	23
Rekruttering	23
4.5 kvalitet på prosjektet	24
Validitet og reliabilitet	24
Etikk.....	25
4.6 Transkribering analysestrategi	25
Transkribering.....	25
Analysestrategi.....	25

Kapittel 5. DEN SPESIFIKKE BESKRIVELSE	27
5.1 Cecilie	27
5.2 Mathias	29
5.3 Mathea	31
5.4 Anne	33
5.5 Silje	34
5.6 Malin	35
Kapittel 6. DEN GENERELLE BESKRIVELSE	38
6.1 Familietradisjoner	38
6.2 Barnet i fokus?	39
6.3 Ytre påvirkninger	41
KAPITTEL 7. DISKUSJON	44
7.1 Hvordan beskriver og begrunner foreldrene den måten de oppdrar på?	44
Generasjonsoverføring av foreldrepraksis	44
Et nytt syn på barnet	45
7.2 Hvilken rolle spiller ytre påvirkninger inn på måten foreldre oppdrar på?	47
Oppdragelse i lys av samfunnsutviklingen	47
Barnehage og helsestasjon som støttesystemer.....	48
Individualisering og forventninger	48
Facebook-forum som rådende kanal.....	50
Kapittel 8. AVSLUTNING	52
Litteraturliste:	54
Vedlegg 1: Godkjenning NSD (Sikt)	56
Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskriv	58
Vedlegg 3: Intervjuguide	61

1.0 Introduksjon

De aller fleste barn i dag har gode utviklingsmuligheter og trygge oppvekstvilkår i Norge. Dette kommer blant annet av gode velferdsordninger, et godt utviklet demokrati og et omfattende offentlig støtteapparat. I dag er det en rekke former for foreldrestøtte som har som formål å styrke omsorgsbetingelsene for barns oppvekst. Eksempler på ulike typer støtteapparat vi har i dag er: barnehage, skole, helsestasjon, fritidsaktiviteter, foreldrekurs og en rekke ulike aktører innen den frivillige sektoren. Det er også kommet mye kunnskap om barnehelse og barneoppdragelse. Internettet gir mulighet for foreldre å kunne finne andre å relatere seg til som er i samme situasjon som dem, samt søke opp informasjon de trenger. Man kan trygt si at vi lever i et samfunn med god støtte for foreldre og barn fra mange ulike hold (Øia & Fauske, 2010).

Holthe (2013) argumenterer for at foreldre konstant er under påvirkning av noen eller noe, om det er egne foreldre, andre foreldre eller andre moderne verktøy. Killen (2013) påpeker at det kan skje en generasjonsoverføring av foreldrepraksis. På den ene siden kan det være et bevisst valg foreldre tar, når de ønsker å videreføre gode foreldreegenskaper, som de selv opplevde foreldrene deres hadde som barn. På den andre siden kan det være dårlige kvaliteter hos deres foreldre de ikke ønsker å bringe med seg inn i utøvelsen av deres egen foreldrerolle (Killen, 2013). Generasjonsoverføring beskriver en situasjon som innebærer en overføring av egenskaper og holdninger mellom generasjoner. Det må imidlertid stilles spørsmål om appliseringen av denne kunnskapen er relevant på barn av vår tid? Det har blitt tatt store steg innen forskningen av barneoppdragelse samtidig som synet på barnet er annerledes nå enn det var for 40 år siden (Thuen & Sommerschild, 1997).

Selv om det tilbys mye støtte til foreldre i dag, så er det likevel mor og far som har primæransvaret for å ta de nødvendige valgene på barnets vegne. Dette vil gjelde helt til barnet selv er i stand til å ta ansvaret for seg og sitt liv og sin egen utvikling (Holthe, 2003). Foreldreansvaret innebærer at de må prioritere og velge verdier, innhold og mål på vegne av barna. For å vurdere hva oppdragelsens mål og innhold er, eller «bør» være, finnes det en rekke teorier og perspektiver som søker å adressere dette. Vi lever i et samfunn i konstant

endring og forandring, som også favner forståelsen av hva foreldrerollen og kjernefamiliens rolle og innhold skal være (Evenshaug & Hallen, 2009). Det moderne samfunnet utvikler seg konstant, hvilket også har innebåret endringer i hvordan familiens medlemmer forholder seg til hverandre. Vår forståelse av barn, oppdragelse og foreldrerollen har endret seg i takt med demokratiserings- og individualiseringsprosessene i samfunnet. Den tradisjonelle måten å drive en oppdragelse på har blitt utfordret av andre oppdragsformer. Vibeke Glaser Holthe (2003) påpeker at dagens samfunn stiller større krav til foreldreoppgaven nå enn før. Hun mener at fagpersoner med kunnskap om barneoppdragelsen gir foreldre daglige påminnelser om hvordan en forelder best mulig kan utføre sin rolle.

Det finnes nå en rekke podkaster, dokumentarer, bøker og artikler om barneoppdragelse og foreldrerollen. Et eksempel på dette er Live Nelvik (2021) som har en egen serie på NRK kalt «Lives oppdagelsesreise» der hun påpeker at det settes for mange krav til dagens foreldre, og hun er ute etter «enklere løsninger». Hun mener at verden er full av «folk, google og bøker» som er der for å hjelpe foreldre. Hun søker å avdekke om dette går ut over selvfølelsen til mødre og fedre. Hedvig Montgomery (2021) er en populær forfatter og har skrevet en rekke bøker om barneoppdragelse. I TV-serien gjør hun et vesentlig poeng av at den verden vi lever i nå er til dels betydelig annerledes enn før, det er en rekke støymuligheter, ny teknologi, nye ting som påvirker. Montgomery påpeker at vi lever nå i en annerledes verden, og at dermed kan vi ikke oppdra på samme måte som før, det er derfor mer behov for rådgivning og veiledning enn det det var for 40 år siden (Nelvik, 2021).

Jeg har selv jobbet flere år i barnehage, der jeg blant annet har vært pedagogisk leder. Min erfaring fra barnehagen og inspirasjon fra Nelviks serie, har motivert meg til å skrive denne oppgaven. Hensikten med oppgaven er å finne ut hvilke faktorer som har medvirket til utformingen av foreldrollen til 6 foreldre i dag, og samtidig avdekke hva foreldrene tenker om sin egen rolle. Dette vil undersøkes gjennom utforming av følgende problemstilling: **Hvordan erfarer 6 foreldre å oppdra barn i dag?** For å kunne besvare problemstillingen min utarbeidet jeg to forskningsspørsmål:

1. Hvordan beskriver og begrunner foreldrene den måten de oppdrar barn på?
2. Hvilken rolle spiller ytre påvirkninger inn på den måten foreldre oppdrar på?

Oppgaven har en fenomenologisk tilnærming, hvor erfaringene foreldre har om oppdragelse av sine barn i dag står som oppgavens fenomen. Datamaterialet er samlet inn ved bruk av seks semistrukturerte intervju. De teoretiske perspektivene er trukket fram for å kunne gi et diskusjonsgrunnlag for å kunne besvare problemstilling og forskningsspørsmål. Teorien er delt inn i 5 deler, i kapittel 3.1 avgrensers jeg begrepet oppdragelse, i kapittel 3.2 viser jeg til en historisk gjennomgang av begrepet, i kapittel 3.3 går jeg gjennom teorier om generasjonsoverføring av barneomsorg, i kapittel 3.4 trekker jeg inn teori som viser til forholdet mellom kultur og oppdragelse, til slutt viser kapittel 3.5 til teori om det moderne samfunnet.

I denne masteroppgaven har jeg valgt å avgrense begreper og teori og koblet opp til hva som er relevant i forhold til oppgavens datamateriale. Det er også gjort en avgrensing i den historiske gjennomgangen som går tilbake til de siste 40 årene, som blant annet Thuen og Sommerschild (1997) argumenter for er de mest relevante årene for å se på overgangen fra det tradisjonelle til det moderne samfunnet innen barneoppdragelse. Datamaterialet er kun fokusert på å se på barneoppdragelse fra et foreldreperspektiv.

2.0 Et blikk på tidligere forskning

Oppgavens formål er å få innsikt i hvordan foreldre opplever det å oppdra barn i dag, og hvorfor de utøver sin rolle slik de gjør. Litteraturen vil derfor være knyttet til hva vi allerede vet om oppdragelse, og om foreldrenes erfaringer knyttet til barneoppdragelse.

Jeg har gjort et litteratursøk med nøkkelordene:

- Norsk: foreldrerollen, foreldreperspektiv, barneoppdragelse, oppdragelse, barn, Norge.
- Engelsk: Upbringing, parenting, parents, parenting practices, children, Norway.

Jeg brukte Norske og utenlandske databaser, hovedsakelig Idunn, Oria, Eric Web of science.

Det viste seg å være noe litteratur og forskning om foreldrenes opplevelse av å oppdra barn i dag, i andre land enn Norge. Søkene som fremstår her er datert 16.09.22 og det ble gjort 2 funn: (Blanco & Licano, 2016), (Mlinarevic, 2022).

Litteraturen er også ofte knyttet til temaer som omsorgssvikt og andre problematikker hos barnet eller hos foreldrene som ikke er relevant for min oppgave. Søkene som fremstår her, er begge datert 16.09.22 og 20.09.22, det ble gjort 3 funn: (Jernbro et al., 2018), (Klevan et al., 2013), (Wetlesen, 2000).

I samsvar med mine søk så bekrefter også Nygaard at det er noe forskning om hvordan dagens foreldre forholder seg til sin egen foreldrerolle, også hvordan den moderne samfunnsutviklingen bidrar til endring i den rollen. Men det er gjort lite forskning i forhold til perspektivet til norske foreldre. Jeg har brukt «snøball-metoden» for å finne dagsaktuell relevant forskning. Dagsaktuell forskning i dag kommer også gjerne gjennom artikler, podkaster og debatter, og jeg har brukt dette som en inngangsvinkel til å finne relevante forfattere og forskere. Jeg har brukt snøball-metoden for å blant annet finne Cecilie Winger og Erik Ulvund gjennom podkasten «Hvordan skal vi egentlig oppdra barna våre?» der de deltok som «eksperter».

Universitetet i Oslo har et pågående forskningsprosjekt med Egil Nygaard (2022) som prosjektansvarlig. Tittelen på prosjektet er så langt: *Foreldrepraksis i Norge*. Nygaard og flere som er en del av prosjektet forteller at målet er å skape bedre kunnskapsgrunnlag og forståelse av hvordan foreldre møter barnas følelser og deres forhold til dette. Utgangspunktet er at de mener det er mindre forskning om hvilke faktorer som medvirker til ulik praksis hos foreldrene i Norge, hvorfor de utøver sin rolle som foreldre slik de gjør, og hva foreldre i dag

tenker om sin egen foreldrerolle. De påpeker videre at foreldre påvirkes av en samfunnsutvikling som stadig er i endring, og at det nå stilles økende krav til foreldrenes praksis enn det gjorde før. Prosjektet startet i 2022 og avsluttes i 2029 (Nygaard, 2022).

Vibeke Glaser Holthe (2003) skriver i sin bok *profesjonalisering av barneoppdragelsen*, om utfordringer ved dagens foreldreskap. Hun skriver at fra 1930-tallet og frem til i dag har det vokst frem en egen «ekspertise» som fungerer som et supplement til tradisjonell barneoppdragelse. Barns utvikling, oppdragelse og foreldrenes ferdigheter har blitt gjenstand for forskning. Holthe (2003) påpeker at denne formen for profesjonalisering og vitenskapeliggjøring av barneomsorgen har ført til et ekspertvelde, som bidrar til at mange som er usikre i foreldrerollen kanskje utvikler en avhengighet av fagpersoner. Hun poengterer videre at det i takt med vitenskapsprofesjonenes inntog i barneoppdragelsen har blitt reist spørsmål om hva som blir kalt «sikker kunnskap» om oppdragelse og barneomsorg, og at dette ikke vil være nødvendigvis riktig kunnskap for alle (Holthe, 2003).

I 2018 kom Cecilie Winger ut med boken *De onde gamle dager. Barneoppdragelse gjennom tidene*. Winger setter et historisk blikk på barneoppdragelse gjennom tidene. Winger har studert gamle tekster om barneoppdragelse helt tilbake til middelalderen. I podkasten «hvordan skal vi egentlig oppdra barna våre?», trekker de fram Cecilie Winger som eksperten på å kunne gi et historisk blikk, samt hva man ikke skal gjøre som foreldre. Winger påpeker at man kan ikke sammenligne oppdragelse i dag, lenger tilbake enn når velferdsgoder, prevensjon og vaksiner ble utviklet og fikk en fremtredende plass. Forskning på barneoppdragelse mener hun startet ordentlig på 1970-tallet. Winger (2018) påpeker også blant annet hvordan synet på barn har endret seg, blant annet at «Det er et ganske moderne fenomen å anse barn som mennesker, å føle sympati og faktisk ønske å sette seg inn i deres behov og følelser», Winger beskriver dette som «oppsiktsvekkende». Og at selv om andre mener at det var bedre før, da barna lekte ute og ikke hadde ansiktet i et nettbrett, så uttrykker hun at dette er en bedre tid å oppdra barn i (Winger, 2018).

Stein Erik Ulvund skrev boken *Rakkerunger og englebarn, oppdragelse uten fasit* i 2015. Ulven beskriver i sin bok at det ikke finnes en fasit for barneoppdragelse. Han beskriver i sin bok at i det i vår tid kommer ekspertråd fra alle kanter, at vi må huske at barn er forskjellige, og at det ikke finnes noen oppskrift som på noen måte er gyldig for alle barn. Han påpeker at

det finnes kun noen felles «kjøreregler» som gjelder for alle barn. Han beskriver at man ikke skal undervurdere seg selv som foreldre, og ikke plassere seg inn i en spesiell *foreldretype*. Han påpeker at omsorg og oppdragelse må tilpasses til det barnet du selv har (Ulvund, 2015).

Bent Hougaard kom ut med boken *Curlingforeldre og servicebarn, en håndbok i barneoppdragelse* i 2005. Hougaard bruker begrepet Curlingforeldre som er et begrep som har fått mye oppmerksomhet de siste årene. Curlingforeldre kan forklares som foreldre som lar barna styre, og forhandle eller til og med bestemme hva som skal foregå hjemme. Servicebarn er barn som betjenes av sine foreldre på alle mulige måter. Han mener at det er mange som driver en slik oppdragelse i dag. Nygaard uttrykker i boken hans at prisen for en slik oppdragelse vil bli høy, og at det vil ende opp med en generasjon med bortskjemte og kravstore barn. Hougaard gir forslag til hvordan foreldre kan finne nye veier til en god oppdragelse, der barn skal ha frihet, men ikke mere enn de kan håndtere (Hougaard, 2005).

Sammendrag

Ut ifra den tidligere forskningen om foreldrollen og barneoppdragelse, virker det som det er en felles enighet om at samfunnsutviklingen har vært med på å forme foreldrerollen i stor grad. Winger (2018) viser til utviklingen av barneoppdragelse gjennom tidene, og ser at det har skjedd en stor endring etter at det ble utviklet gode velferdsordninger og den økonomiske situasjonen til folk flest er forbedret. Winger (2018) påpeker at i forhold til tidligere tider, er dette en god tid å oppdra barn i. Glaser (2003) og Ulven (2015) påpeker at det er viktig for foreldre å ikke stole på at all forskning som gjøres på barneoppdragelse er trygg kunnskap for alle barn. Ulven (2015) nevner i boken likevel tre «kjøreregler» som alle foreldre bør praktisere for sine barn: Gi barnet betingelsesløs kjærlighet, være en tydelig voksen med klare grenser, og akseptere det barnet du har fått på godt og vondt. Men utenom disse tyder det på at det er ingen fasit for hva en god barneoppdragelse innebærer. Hougaard (2005) forteller at tendensen er at det blir flere curlingforeldre i dagens samfunn, og at dette ikke er en god metode for oppdragelse. Han mener at det i dag er en rekke foreldre som ikke setter krav til barna sine, og at dette fører til at barna vokser opp uten respekt for voksne og andre barn. Hougaard (2005) mener foreldre oppdrar barn i tråd med generasjonens syn på oppdragelse, og at servicebarn er konsekvensen av dette.

3.0 Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet presenteres oppgavens teoretiske rammeverk. Dette inkluderer teorier som vil danne utgangspunkt for analyse og drøfting av oppgavens funn. Jeg vil begynne med å avgrense begrepet oppdragelse, for deretter å gi en historisk gjennomgang av begrepet. Videre går jeg gjennom teorier om gjentakelse i generasjoner, forholdet mellom kultur og oppdragelse, overgangen fra det tradisjonelle til det moderne og moderniteten.

3.1 Oppdragelse

Vi kan skille mellom de teorier som i hovedsak tar utgangspunkt i det normative eller det empiriske ved utformingen av teorier om oppdragelse. De normative sier noe om hvordan oppdragelse «bør» være, dette kan springe ut fra religion, etiske prinsipper, verdier, psykologiske teorier eller politiske syn. Dette danner basis for hva som oppfattes som god oppdragelse. Den empiriske tilnærmingen tar utgangspunkt i hva forskningen sier, og hva som skjer i praksis (Imsen, 2011). Oppdragelse er et omfattende begrep innen pedagogikken. Gunn Imsen (2011) skriver at «Pedagogikk handler om oppdragelse, undervisning og sosialisering i alle aldre og på alle livets områder». I min oppgave ligger hovedfokuset på oppdragelse.

Hva er formålet med oppdragelse?

Det er vanskelig å definere begrepet oppdragelse på en måte som er dekkende og presis. Som et resultat av det, finnes det flere forskjellige perspektiver. Evenshaug og Hallen (2009) gir et eksempel på en definisjon som jeg vil velge å forholde meg til i denne sammenheng. De definerer oppdragelse som en prosess som bidra til å gjøre barnet i stand til å ta vare på seg selv og «... utvikle seg mot voksen modenhet, selvstendighet og ansvar uten hjelp fra omverdenen» (Evenshaug og Hallen, 2009, s. 30). Denne definisjonen rammer inn en overordnet hensikt med oppdragelsen uten å fortelle om mandat, kultur og historiske trekk. Dette opplever jeg kan bidrar til at definisjonen kan anvendes i flere kontekster.

Ifølge Imsen (2011) er oppdragelse en overføring av kvaliteter til barn, som gis for å hjelpe dem å mestre livet og utvikle seg til å bli voksne mennesker. Dette innebærer formidling av normer, verdier, ferdigheter og kunnskaper som skal hjelpe barn til å bli selvstendige voksne. Foreldre har hovedansvaret for oppdragelsen, men i nåtidens samfunn bidrar i stigende grad

barnehagen, skolen og andre institusjoner til utviklingen og oppdragelse av barn. Imsen (2011) sin definisjon poengterer hvordan foreldre i samarbeid med barnehagen og skolen er med i oppdragelsesprosessen. Erling Lars Dale (2006) beskriver blant annet oppdragelsens formål slik: «(...) oppdragelse er i utgangspunktet en *bevisst målrettet virksomhet*. Vi, som foreldre og lærere, må ha forestillinger om det ønskede resultat. Vi må videre tenke over midlene og de måtene vi skal benytte oss av, og som kan føre oss til det ønskede resultatet» (E. L. Dale, 2006, s. 49). Dale sin beskrivelse av oppdragelsens formål, kan nesten sammenlignes med ethvert annet arbeid i livet. Den retter seg etter min mening mot et barn som kan formes etter foreldrenes ambisjoner og mål. Dale (2006) skriver videre at oppdragelse er en samfunnsmessig nødvendighet for opprettholdelse av livet.

Foreldrerollen

En god oppdragelse har ikke en fasit. Det er ulike erfaringer og meninger knyttet til oppdragelse blant fagfolk, foreldre og samfunnet generelt. Når det gjelder foreldreskap, så snakker vi om en prosess der foreldrene engasjerer seg i barnet. Det er mange ulike meninger rundt hva en foreldrerolle er eller skal inneholde. Foreldrene skal være med på å dekke barnas behov som beskyttelse og næring. Under oppdragelse så ligger det en fysisk og en psykisk form for omsorg. Som foreldre skal man kunne dekke barnas behov basert på alder og utviklingsnivå (Killen, 2013). Killen (2013) uttrykker at det er viktig, som del av foreldrerollen, å kunne skape trygge omgivelser samtidig som barna har en viktig base som de kan oppsøke dersom det er behov for det. Hun deler opp omsorgsgivers «oppgaver» inn i fire deler. Disse fire delene har til hensikt å gi barnet muligheten til å utvikle seg inn i det samfunnet vi lever i, samt å bli trygge individer. Den første handler om å akseptere og se barnet som det er- hvordan foreldre ser, forstår og oppfatter dem, skaper et godt grunnlag for barnets selvfølelse. Den andre omhandler positiv følelsesmessig involvering i barnets liv, som tilstedeværelse og engasjement. Den tredje er forbundet med foreldrenes ansvar for å ha empati for barnet, og å kunne engasjere seg i barnets opplevelser, og å kunne formidle denne innlevelsen både i handling og ord. Den siste omhandler realistiske forventinger til barnets utvikling og mestring- å kunne utfordre, stimulere og bekrefte barnets handlinger og mål. Dette bør spesielt sees på i samsvar med barnets utviklingsnivå og alder. I likhet med foreldrerollen har synet på barnet og oppdragelse endret seg over tid (Killen, 2013). I det

følgende vil jeg nå gi en kort historisk oversikt, for å finne ut hvordan vi har kommet dit vi er i dag.

3.2. Bevegelsen mot dagens samfunn

Thuen og Sommerschild (1997) diskuterer oppdragelse i et historisk perspektiv der de argumenterer for at oppdragelsesvirksomhet har vært til stede i lang tid. Jeg er ute etter å tydeliggjøre hvordan vi har kommet dit vi er i dag. Derfor velger jeg å sette søkelys på overgangen fra det førmoderne til det moderne, og gå tilbake til de siste 40-årene. Dette fremhever også Thuen og Sommerschild (1997) har vært de mest dominerende årene for å beskrive overgangen i Norge fra et mere tradisjonelt samfunn til et mer moderne.

Hvordan vi har utviklet oss som individer og forstå den tiden vi lever i, underbygger et behov for historisk innsikt. Til alle tider har foreldre hatt ønsker og mål for sine barn. Først og fremst ønsker vi at barna våre skal ha god helse og være friske. For ikke mindre enn fire generasjoner siden var fortsatt barnedødeligheten høy, og utbredt fattigdom ble oppfattet som et vesentlig problem. Etter at disse utfordringene i stigende grad har blitt adressert, har vi i dag en situasjon hvor vi lever i et demokratisk samfunn med gode velferdsordringer. Først under det siste århundre har andre mål for barnas utvikling kommet tydeligere frem, for eksempel utdanning, aktiviteter, barns emosjonelle behov samt andre aspekter som retter søkelyset mot omgivelsene og den tiden barna vokser opp i. Thuen og Sommerschild (1997) nevner blant annet spørsmålene «Hvilke ideer og tanker har påvirket foreldrene? Hvor har de hentet kunnskapen fra?» (Thuen & Sommerschild, 1997, s. 8). Forfatterne sammenfatter to inngangsporter: personligheten vår og den tiden vi lever i, til en samlebetegnelse der de bruker begrepet oppdragelsesidealer. De forklarer at disse to inngangsportene på forskjellig vis gir et uttrykk for hvordan den «fullkomne» oppdragelsen burde være. Oppdragelsesidealer har blitt uttrykket på forskjellige måter gjennom historien. Ulike eksperter fra forskjellige hold, som for eksempel pedagoger, psykologer og barnepsykiatere har gjennom tidene skrevet bøker og lagt fram egne betraktninger om hvordan en oppdragelse bør fungere. Også innen politikken har barnas oppvekst blitt gjort til gjenstand for debatt.

Thuen og Sommerschild (1997) refererer til Benjamin Spock (1970), som etter andre verdenskrig bidro mye til endringene i tilnærmingen til oppdragelse rundt om i verden, spesielt USA. Spock (1970) bidro i den sammenheng til å fremme barnas individuelle

emosjonelle behov. Thuen og Sommerschild (1997) beskriver at forandringer i samfunnet bidro til en drastisk endring i tilnærmingen til barneoppdragelse. På 1950-60 tallet var en autoritær form for oppdragelse svært dominerende. Autoritetsutøvelsen var ofte knyttet til far, i tillegg var autoriteten hierarkisk og relasjonell. Her skulle barna lyde sine foreldre og de skulle oppføre seg «pent». Konsekvensene av dårlig oppførsel kunne føre til straff, også fysisk. Tjue år senere, under 70- tallet ble foreldrerollen mer og mer likestilt mellom mor og far. Under den samme perioden ble det mer vanlig med aktiviteter utenfor hjem og skole, der gjerne foreldrene skulle delta. Det ble mere vanlig å ha barna i barnehagen, samtidig med at begge foreldre var i jobb. Dette førte til at stadig flere voksenroller ble involvert i oppdragelsen av andres barn. Flere par skiltes, og det blir mer vanlig å finne trygghet hos andre utenfor familien. Nettverket utvides, og flere familiemedlemmer og kjente blir en del av oppdragelsen. Foreldrene blir mer likestilte, og synet på barnets status endres dramatisk. Barna blir i større grad anerkjent og deres følelser og personlige behov blir mer akseptert. Forfatterne nevner Michael Rutter (1974) som en av forskerne som tok utgangspunkt i en studie der det ble gitt en nyanserte redegjørelse av barnas emosjonelle behov. Det vokste frem en ny bevissthet om at omsorgen skulle utøves også av andre enn mor (Thuen & Sommerschild, 1997). Gjennom alle disse kildene har vi hentet informasjon og fått ulike perspektiver på hvilket syn man hadde på oppdragelse og på selve barnet. Perioder med sterke meningsbrytninger og opphetede faser har også gitt godt innsyn i oppdragelsens historie.

Grensesetting som omsorg

I det følgende har jeg fokusert noe på grensesetting som del av utøvelsen av omsorg. Thuen og Sommerschild (1997) beskriver at: «Tilstedeværelse, oppfinnsomme foreldre som kjælte og pludret, lyttet og snakker med barna var hovedbudskapet i 1970-årene som i 1980- og 90-årene» (Thuen & Sommerschild, 1997, s. 53–54). Sitatet beskriver at det skjedde en endring i hvordan vi ser på barnet som hovedsakelig startet på 1970-tallet. Dette synet åpnet opp for spørsmål knyttet til hvor fritt barnet skulle ha det under sin oppvekst. Kjent som «fri barneoppdragelse», der barnet hadde mere frihet til å prøve seg fram og utforske uten å bli korrigert og straffet. Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) som har blitt regnet som en av de mest anerkjente oppdragelsesfilosofene på 1700-tallet, har gjennom verket sitt (oversatt til norsk) *Emilie- eller om oppdragelse* (1762), gitt viktige bidrag til endringer i synet på oppdragelse. Ifølge Rousseau skal vi ikke legge for store bånd på barna, man skal verne om barndommen, og la barnet utfolde seg fritt med sine ambisjoner og ønsker. Han mente at

barnet skulle lære av naturen og ikke av samfunnets fastsatte normer (Thuen & Sommerschild, 1997).

Den frie oppdragelsesmetoden fikk ikke uventet noe motstand, og det var behov for å presisere hvor grensen på frihet skulle gå. «Grensesetting» var et begrep som nå ble en stor del av oppdragelseslitteraturen. Thuen og Sommerschild (1997) trekker fram en bok skrevet i 1976 av Åse Grude Skard, kalt «disiplin i heimen», som senere fikk den nye tittelen «Skal vi sette grenser for barna?». Svaret på denne tittelen var for flere forfattere et tydelig ja.

Grensesetting ble sett på som omsorg både for foreldre og for barna, «De voksne hadde rett til å beskytte hørselen sin med krav om at barn ikke skal bråke, men da måtte de hjelpe barna til å få utløp for noe av sin bråke-energi på en eller annen leikeplass i løpet av dagen.» (Thuen & Sommerschild, 1997, s. 54).

I løpet av 1980-årene ble en strukturert familiehverdag et kjennetegn for denne tiden. Nå skulle hverdagen koordineres, og barna skulle også kunne ta vare på seg selv til en viss grad. Men dette ga noen utfordringer, det var ikke like enkelt å gjennomføre i praksis, og det oppstod konflikt i foreldre- og barn relasjonen. Timeplanen skulle samkjøres, men det ble fort motstand og lite frihet til foreldrene. Barn ble gode til å kreve oppmerksomhet og skaffe seg det de ønsket seg, men ble nå satt i en posisjon der de skulle følge en timeplan som passet for hele familien. Thuen og Sommerschild (1997) nevner forfattere som Jørgensen og Schreiner (1986) som skrev boken «Fighter-relasjon som oppdragelsesproblem» (Jørgensen & Schreiner, 1986). Her var vurderingen at det ikke var barna det var noe galt med, men heller situasjonen de ble satt i. I samarbeid med skolen og barnehagen, var dette en tid for temaer som grensesettingsmetoder, der det ble diskutert felles holdninger og regler i og utenfor hjemmet. 1980-årene var en periode med økning i den alminnelige velstand, med økende fokus på materielle behov og tilbud til barna. Dette førte til et klarere behov for grensetting, med tanke på å avveie interessene til foreldre og barn (Thuen & Sommerschild, 1997).

Å være seg selv

Forskning viser at det har skjedd en verdi- og mentalitetsforskyvning i den vestlige verden i løpet av de siste generasjonene. Det har skjedd et skifte ved at mennesker prioriterer sine egne behov framfor de kollektive. Gullestad (1990) referert i Thuen og Sommerschild (1997) beskriver dette slik: «...barneoppdragelsens verdier har skiftet fra det «å være til nytte» til det «å være seg selv» (Thuen & Sommerschild, 1997, s. 55). Det har blitt mere rom for å kunne

utforske egne behov og lyster. Dette har resultert i en «opprørs periode» for barn og unge, og som nevnt der barnehage og skole i stigende grad har måttet bidra med å sette grenser. Ifølge Gullestad (1990) ble en form for egoisme, selvstendighet og det å være «spesiell» å stå sterkt i utviklingen av selvbildet blant barn og unge. Gullestad (1990) anbefaler foreldre å støtte barna i det å utvikle og finne seg selv, men innenfor visse grenser.

Vi er i et samfunn som går i større grad mot en individualiserende oppdragelsesform, som river seg mer og mer vekk fra å følge de kollektive normene. Som nevnt før så skjedde det et vesentlig skifte etter at almene velferdsordninger ble innført, og vi ser på den tiden vi er i nå, som den beste tiden for barna noensinne. Norge har lenge vært et tradisjonelt samfunn, men vi ser at de siste 40 årene har vi kommet over til et mere moderne samfunn som har påvirket vårt syn på hva som er oppdragelsesidealene i stor grad (Thuen & Sommerschild, 1997). Senere i litteraturen om oppdragelse er det blitt beskrevet som et mønster i seg selv, foreldrene må finne sin mening i hva som er deres mål og form for oppdragelse. Et samfunn som strekker seg mer mot individualisme og er mindre avhengig av samfunnets normer og krav. Foreldrene må finne en mer selvstendig rolle som foreldre. Slik sett kan det virke mer utfordrende for dagens foreldre å finne sin egen rolle som foreldre enn før, da rollen var tydeligere. Ulike stemmer er det mange av, i politikken, vitenskapen og ulike institusjoner, men her må foreldrene finne en egen løsning eller tilnærming til hva som er til deres barns beste (Thuen & Sommerschild, 1997).

3.3. Gjentakelse i generasjoner

Oppdragelse er noe som overføres fra den eldre generasjonen til den yngre, og det er foreldrene som har det primære ansvaret i en oppdragelse. Det er mye som kan være med å påvirke hvordan vi velger å oppdra, bevisst eller ubevisst. Hvordan vi selv ble oppdratt er en av dem, og dette skal jeg ta for meg her.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2021), heretter kalt Bufdir, skriver at «Din egen barndom preger både hva slags livssyn du har og måten du oppdrar barnet ditt på.»

Alle foreldre har i liten eller stor grad en tanke om hva som er viktig for å utfylle rollen som gode foreldre. Dette bygger ofte på hvilke verdier foreldrene har, disse verdiene bygger på

hvordan foreldrene ser barnet og deres behov, og hvordan de ser på seg selv som foreldre (Bufdir, 2021). I teksten skriver Bufdir videre:

“Noen av oss har et bevisst forhold til hva slags mamma eller pappa vi vil være for barna våre, mens andre styrer mer etter magefølelsen. Ofte henger oppfatningene våre og måten vi gjør ting på, sammen med det vi har med oss hjemmefra. Dette gjelder om det er noe du vil videreføre, noe vil unngå, eller noe du savner hos dine egne foreldre» (Bufdir, 2021, s.1).

Killen (2013) påpeker at vi nå vet mere om tendensen av gjentakelse i neste generasjon. Hun skriver at selv om ikke fysiske overgrep i foreldrenes barndom, nødvendigvis fører til at de selv utsetter sine egne barn for fysiske overgrep, så er det fortsatt en tendens til at holdninger og problemer som ikke har blitt anerkjent og jobbet med føres videre. «Foreldrenes måte å respondere til sine barn på kan spores tilbake til deres egen tidligere historie» (Killen, 2013, s. 18), Hun skriver også at forutsetninger for å kunne utvikle «godt nok» foreldreskap er at foreldrene har selv opplevd «god nok» omsorg som barn, «Det er vanskelig å gi noe videre som en selv ikke har fått» (Killen, 2013, s. 34). Men samtidig påpeker hun at de som klarer å reflektere og erkjenne den barndommen de har fått, har gode sjanser, for disse foreldrene har også med seg hvilke erfaringer de ikke vil ta med videre.

Hvis måten å oppdra på kun var arvet, så ville den ikke ha forandret seg med tiden. Allikevel ser vi at det er forskjell mellom måter å oppdra på gjennom tidene, avhengig av hvilken type samfunn man lever i. Synet på kjernefamilien og oppdragelse er ulik basert på hvor i verden vi befinner oss. Vi blir påvirket og drevet av hvordan samfunnet fungerer i seg selv, og dette er blant annet påvirket av hvilken kultur vi er en del av.

3.4. Forholdet mellom kultur og oppdragelse

Å definere begrepet kultur er ikke enkelt. Begrepet brukes spesielt for å beskrive menneskelig virksomhet i samfunnet. Kultur er samfunnets eller gruppens samlede materielle og åndelige aktivitet, spesielt knyttet til kunst, litteratur, vitenskap og religion. Kultur er også til noen grad verdier, holdninger og kollektive normer, et syn som kommer til uttrykk i form av skikk og bruk. Som oppdragelse, har kultur vært et fremtredende forskningsfelt for å forstå forholdet

mellom mennesker og samfunnet (Eriksen & Sajjad, 2020). Begrepet kultur stammer fra det latinske ordet «colere», som betyr pleie eller dyrke.

Karsten Hundeide (2009) beskriver at oppdragelse er styrt av kultur på mange måter. Hvordan vi velger å oppdra på, bevisst eller ubevisst, avhenger av kulturbærere som: verdigrunnlag, tradisjoner, verdier, normer, religion og sosiale og økonomiske forhold. Selv om vi selv kanskje ikke er klar over det, tar vi med oss våre egne opplevelser som barn inn i vår egen foreldrerolle. Når vi får våre egne barn, er det derfor naturlig å ofte ta utgangspunkt i hvordan vi selv ble oppdratt, og vår egen opplevelse av hvordan det var. Dette gjør vi sammen med tips og erfaringer vi får fra de rundt oss - som barnehagen, skolen, besteforeldre og nære familiemedlemmer. Dette er i stor grad kulturbærerne vi tar med oss fra egen oppvekst videre inn i vår egen måte å drive en oppdragelse på. Forskning viser at sosialiseringen vi har gjennomgått er med på å skape de bildene vi har formet fra når vi selv var barn. Utfra dette kan vi trygt si at det er forskjeller i hvordan vi oppdrar barn i Norge kontra andre land i verden, noen land fjernere enn andre. Dette er fordi vårt grunnleggende syn om barn generelt er forskjellig. Hvilke forventninger vi har til barn i en spesifikk alder, og hva som har størst verdi varierer fra land til land (Hundeide, 2009).

3.5 Det tradisjonelle og det moderne

Kultur endrer seg over tid, vi har sett en trend spesielt de siste 40-årene der det norske samfunnet har gått fra å være et tradisjonelt (kollektivistisk samfunn) til et mer moderne samfunn (individualistisk samfunn). Oppdragelse preges både av det individualistiske og det kollektivistiske. Det er forskjellig vektlegging mellom disse to ytterpunktene, alt etter om kulturen avhenger mest av det individualistiske eller det kollektivistiske. Dette viser seg å variere fra land til land/ kultur til kultur, og også hva foreldrene selv velger å vektlegge mest (Hundeide 2009).

Skille mellom et tradisjonelt og et moderne samfunn

Det tradisjonelle samfunnet, også kjent som det kollektivistiske samfunnet, uttrykkes gjennom verdier som er avgjørende blant de menneskene i det samfunnet de er en del av. Sikkerhet og økonomi er også avgjørende, samtidig som religion kan ha en stor rolle. Vi kan kalle et

kollektivistisk samfunn som et «vi-samfunn», hvor nettverk og familie er viktig. Den sosiale påvirkningen er mer gjeldende her enn i det den individualistiske samfunnet, derfor er respekt for autoritet viktig, spesielt overfor sine foreldre forklarer (Hundeide, 2009). Det moderne samfunnet står på mange måter i kontrast til det tradisjonelle samfunnet. I det moderne samfunnet står individuelle rettigheter og selvstendighet sterkt, noe som gjør at betegnelsen «jeg-samfunnet» passer her (Dahl, 2013). I oppdragelsen i det moderne samfunnet er det derfor mye fokus på å hjelpe barnet inn i en selvstendig rolle, der individuelle mål står sentralt. Barnet sees som en aktiv og handlende person, hvor barnets egne meninger er verdifulle. Vi ønsker at barnet skal få muligheten til å frigjøre seg og kunne klare seg selv, i motsetning til i et tradisjonelt samfunn der barna ikke oppfordres til å frigjøre seg fra sine omsorgspersoner i samme grad (Hundeide, 2009).

Moderniteten-akselerasjonsteori

Som en inngang til moderniteten skal jeg se på Hartmut Rosas akselerasjonsteori. Han er en anerkjent sosiolog og statsviter, og skriver spesielt om akselerasjon og fremmedgjøring i det moderne samfunn.

Akselerasjonsteori er en teori om det moderne samfunnet. Rosa (2010) beskriver at det er tre typer akselerasjoner i samfunnet: teknologisk-teleologisk akselerasjon, akselerasjon av sosial og samfunnsmessig endring, og akselerasjonen av livstempoet. Denne teorien har som formål å beskrive at akselerasjon er et grunnleggende kjennetegn ved moderniteten (Rosa, 2010). Rosa (2010) hevder at vi har akselerert til et kritisk punkt, et punkt der individer opplever negative konsekvenser som for lite tid og at samfunnet beveger seg for fort. Som mennesker føler vi at vi må jobbe raskere og gjøre flere oppgaver samtidig (Rosa, 2010). Samtidig som vi setter høyere krav til oss selv, setter vi også krav til samfunnet, at det finnes løsninger slik at vi kan gjøre ting mere produktivt, som for eksempel gjennom teknologisk utvikling. Ved å gjøre dette skaper vi selv en akselerasjon, altså forventningene til akselerasjon skaper akselerasjon. I moderniteten ligger tanken om det gode liv i *utviklingen av eget potensiale*. Et godt liv handler derfor om å utspille de ønskene og målene individet håper på, gjennom den tiden vi har til rådighet. Et problem Rosa (2010) synliggjør med dette, er at mulighetene en kan benytte seg av er langt større enn man har tid og rom for, der antallet muligheter øker raskere enn livstempoet, og at vi aldri vil kunne rekke alt (Rosa, 2010).

Et annet av modernitetens karakteristika er individualiseringen, som innebærer at individene skiller seg fra gitte kjennemerker som for eksempel, religion eller slektskap. Individet former selv sin egen identitet gjennom: verdier, yrker, familie og nettverk. I moderniteten har individet et mye større spillerom og ansvar for å forme sin egen identitet. Dette skiller seg fra fortiden der vi som mennesker hadde færre muligheter, og avgjørelser i livet var mere basert på arv, religion, kultur og hva samfunnet kunne tilby oss. Ifølge Rosa (2010) førte individualisering i moderniteten til en *temporalisering av identitet*: identitet ble en oppgave som ble formet med tiden. I moderniteten er det også vanlig og skifte retninger i løpet av livsløpet, dette kan være religion, yrke, partner også videre. Rosa (2010) mener at denne formen for identitet er koblet sammen med det generasjonelle tempoet til de sosiale endringene. Før moderniteten skjer forandringer som oftest fra en generasjon til den neste. I moderniteten står familien fortsatt sterkt, men det har blitt mere vanlig å frigjøre seg i betydelig grad i løpet av livet. Rosa (2010) bruker begrepet «intragenerasjonelle», han bruker dette begrepet når det skjer en endring i kun en og samme generasjon (Rosa, 2010). Individualisering er et viktig trekk innen moderniteten, mennesker føler seg mere frie til å utforme sin egen identitet og ikke minst sin egen rolle som forelder. Dette kan både sees som et gode, men også som en utfordring. Det er ikke lenger en mal å følge for å vite hva en god oppdragelse innebærer. Tidligere var kunnskap og erfaring noe som ble overført fra den eldre generasjon til den yngre. Denne kunnskapen, anskaffet av den eldre generasjonen, skulle være det beste for barnet for å kunne tre forberedt inn i fremtiden. Vi har kommet inn i en moderne tid der tidligere normer, regler, teknologier og fag hyppig forandres og utvikles, og kulturelle selvfølgeligheter forsvinner. Dermed kan man si at de tidligere utgangspunktene for en oppdragelse blir mindre gyldige enn før. Foreldre må kunne forberede barna sine på en fremtid vi ennå ikke vet nok om (L. E. Dale, 2006).

Jeg har nå presentert Hartmunt Rosas akselerasjonsteori, og dens rolle i moderniteten i dag. Ifølge han beveger samfunnet seg fort, og vi som mennesker må finne vår rolle og definere hva vi vil bruke den «lille» tiden vi har til disposisjon til. Vi er frie individer som har muligheten til å utforme våre egne liv, men med dette kommer et stort ansvar som vi ikke har møtt på før. Hvem er vi som mennesker, og hvem er vi som foreldre? Det skjer stadige forandringer, og vi må kunne forberede barna på en fremtid vi ikke kjenner. Som neste steg i min oppgave vil jeg gå inn på endringer i synet på barnet. Vi har nå en helt ny forståelse av barna, og har en bedre oppfatning av barnas evne til å fange opp og forstå mye fra tidlig alder. Annerkjennelse av barnets følelser er noe som diskuteres mye i familien,

institusjoner og nyere litteratur, som er med på å påvirke hvordan vi kommuniserer med og forstår barn.

Endring i synet på barn

Synet på oppdragelse og barnet er i endring. En sentral endring i moderniteten er blant annet at barn sees som subjekter fra livets begynnelse, og ikke kun som objekter som kan formes og påvirkes. En av de viktige faglige bidragene til dette «nye» synet på barnet har vært spedbarnspsykologi og relasjonspsykologi, som trekker frem at spedbarn blir født som meningsskapende og relasjonsorienterte individer fra starten av (Smith & Ulvund, 1999). Det vil si at lenge før barna vokser opp og får språk er det viktig å se på barnet som et subjekt. Å anerkjenne barnet som et subjekt, vil si å møte den enkelte som et individ med rettigheter til egne følelser og tanker, et individ som kan forholde seg til seg selv (Schibbye, 2002). Hun mener allikevel at det er et objekt-subjekt-forhold der som man ikke alltid er like klar over. Det å se på barnet som et objekt kan komme i form av å gi belønning, resultater, og straff. Hun mener derfor at et barn ikke bare kan sees på som et objekt eller et subjekt. Schibbye (2002) peker likevel også på konsekvensene av å se barnet som kun et objekt, og at dette kan føre til kontaktløshet hos barnet og svekket selvfølelse. Ved å ikke se barnet som et subjekt vil det bidra til å skape lav selvfølelse og kontaktløshet i forhold til egne og andres følelser. Dale (2006) skriver også blant annet at:

«Det er avgjørende for barnet å bli sett, forstått, tatt alvorlig og kan speile seg i andres beundring uten å bindes til publikum. Barnet må kunne oppleve forskjellige følelser og utvikle selvfølelse og selv tillit uten gjenbyrder av takknemlighet. Utgangspunktet er barnets legitime behov for å bli sett, forstått, tatt på alvor, anerkjent og respektert.» (E. L. Dale, 2006, s. 96)

Det teoretiske rammeverket viser at det er tydelig at anerkjennelse av barnets følelser har fått større plass i hvordan foreldre oppdrar barna sine nå enn før. Hvordan foreldre kommuniserer, forstår og setter grenser er nå også basert på å lytte til barna, forstå hvorfor de gjør som de gjør, og sier det de sier. Vi har lært såpass mye over tid til å forstå at hvordan barnet uttrykker seg har betydning og verdi, og det må tas hensyn til.

Det er mye vi har lært og forstått gjennom forskning og historie. Vi er i en moderne tid, som har bidratt til forandringer innen synet på oppdragelse på flere måter. Vi ser på barn på en annen måte, som et subjekt med individuelle behov og følelser fra tidlig alder av. Vi er også i en tid der individualisme preger mye av vår levemåte. Pedagogikk og oppdragelse er fagfelt som bare har blitt større og større, og vi finner det overalt. Med dette følger mye informasjon, perspektiver og teorier, og det er opp til foreldrene å finne sin vei.

Dale (2006) trekker inn noe han kaller «uforutsette bivirkninger av moderniseringen». Han nevner blant annet at oppdragelsesbegrepet må nyfortolkes innenfor den samfunnskonteksten vi er i. Globaliseringen fører til nye forskningsoppgaver, der forskere må analysere de nye sosiale livssituasjonene og dens innvirkning på oppdragelse. «Informasjonen øker og maktbalansen forskyves, det legges vekt på forhandlingskommunikasjon, både i familien og i skolen» (E. L. Dale, 2006). Det moderne samfunnet åpner også for individualisering der mennesket har et større spillerom for handlinger, opplevelser og avgjørelser. Barn og voksne tvinges til å velge sitt eget livsløp, som for noen kan virke som en belastning.

4.0 Metode

I dette kapittelet vil det bli gjort rede for metodiske valg. Metoden går ut på de tilnærmingene som brukes i studiet, strategiene som blir brukt for å samle inn data og fremgangsmåten i analysen.

Å forske kvalitativt innebærer å forstå informantenes perspektiv. Kvalitativ metode brukes for å undersøke og beskrive informantenes erfaringer. Det finnes forskjellige måter å frembringe denne kunnskapen på, og dette skjer hovedsakelig gjennom observasjon og intervju.

Hensikten med kvalitativ studie er å få en dybdeforståelse av spesifikke kontekster (Kvale & Brinkmann, 2015).

4.1 Fenomenologi

Valg av metode er fundert i oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål. Hensikten er å undersøke foreldrenes erfaringer, med hvordan det er å oppdra barn som fenomen, i dagens samfunn. Kvalitativ forskning tar utgangspunkt i personens egen beskrivelse, av erfaringen av et fenomen. I forhold til dette var det naturlig å velge en kvalitativ metode for å besvare problemstillingen (Kvale & Brinkmann, 2015)

Opgaven har en fenomenologisk tilnærming, der jeg tar utgangspunkt i May Britt Postholm's (2010) redegjørelse av fenomenologien. Edmund Husserl regnes som grunnleggeren av fenomenologien, som opprinnelig er en filosofisk retning, men senere ble utvidet av andre til å også omfatte menneskets livsverden (Kvale & Brinkmann, 2015). Postholm (2010) beskriver en grovinnndeling av fenomenologisk studie i en sosialistisk og en psykologisk retning. I en sosial-fenomenologisk tilnærming studeres mennesker i grupper, og hvordan denne gruppen beskriver mening i en sosial interaksjon. I en psykologisk-fenomenologisk tilnærming er enkeltindividet i fokus, og hvordan disse beskriver erfaringene av fenomenet. I denne oppgaven blir det derfor brukt en psykologisk-fenomenologisk tilnærming.

Fenomenologisk analyse tar utgangspunkt i den subjektive opplevelsen, og for å oppnå en forståelse av individets erfaringer på et dypere nivå. Postholm (2010) beskriver det slik at objektiv og subjektiv kunnskap er flettet sammen. Hun påpeker at objektet som erfares er

avhengig av et subjekt, på den måten at det som er objektivt til stede og det som finnes i forestillingene, er bestemt av subjektets oppfatninger. Det er altså subjektets opplevelse av et fenomen, som står sentralt i en slik analyse (Postholm, 2010). Man ønsker å forstå den fortolkningen individene selv gjør, og forstå fenomenet i lys av den sammenhengen hvor mening skapes. Vi må ha en interesse for å forstå individets sosiale fenomener ut fra deres egne perspektiver, og kunne beskrive dette perspektivet slik den blir beskrevet av individene (Kvale & Brinkmann, 2015).

Postholm (2010) beskriver på hvilken måte fenomenologisk tilnærming har som formål å undersøke den subjektive erfaringen av fenomenet, som er opplevelser fra hverdagslivet som man nesten kan si er umulig å gjenskape eller observere. Det er utfordrende å kunne være til stede i spesifikke situasjoner som man ønsker å observere, samtidig som vi i en fenomenologisk studie er ute etter informantens egen tolkning av fenomenet. I det følgende sitatet beskriver Kvale og Brinkman dette som: «Gjennom samtale lærer vi folk å kjenne, får vite noe om deres opplevelser, følelser, holdninger og verden de lever i» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 18). Hensikten med dette studiet er å få fram foreldrenes perspektiver. I denne sammenheng har jeg valgt intervju som den mest nærliggende metoden.

4.2 Regler og prosedyrer

Når det gjelder gjennomføringen av selve intervjuene var det først nødvendig få en plan for hvordan jeg skulle håndtere data og ivareta personvern, samt å søke til NSD for godkjenning. Alle informantene ble tildelt et samtykkeskjema som ble underskrevet og sendt til meg. Informanten fikk på forhånd beskjed om at dette var frivillig, og at de når som helst hadde muligheten til å trekke seg hvis det skulle vært ønskelig. Konfidensialitet i forskningen refererer til at informantene har en forståelse av hva dataene skal brukes til, og som oftest at deltakerne anonymiseres (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg sa tydelig ifra om at alt anonymiseres, og at det ikke skulle nevnes navn eller sensitiv informasjon, samt at det ble gjort lydopptak av intervjuet. Dataen jeg samlet ble lagret på passord beskyttede mapper, og deltakerne ble kodet og anonymisert. Postholm påpeker også dette slik «Alle forskningsdeltakere må dessuten få opplysninger om at anonymiteten sikres ved at pseudonymer anvendes» (Postholm, 2010, s. 145). Pseudonymer vil si et oppdiktet navn eller tall for informantene, der jeg selv har valgt å bruke oppdiktet navn i denne oppgaven.

Masteroppgaven ble godkjent av SIKT (tidligere kjent som NSD, Norsk senter for forskningsdata), og jeg kunne da starte min intervjuprosess. Intervjuene ble tatt opp på «diktafon» appen gjennom min mobiltelefon, opptaket blir umiddelbart kryptert og sent over til Nettskjema som er passord beskyttet. Når alle intervjuene ble gjennomført, transkriberte jeg disse i en mappe på OneDrive gjennom min UiO-mail, som også er passord beskyttet.

4.3 Intervju

Semistrukturert intervju

Det er viktig først å ta hensyn til aspektene som er avgjørende, når det blir brukt semistrukturert intervju. Postholm (2010) understreker at det skal være en rekke spørsmål som utformes i utgangspunkt av teori og oppgavens essens. Men samtidig må ikke dette skje i samme rekkefølge for hver informant, og spørsmålene må heller ikke være formulert på samme måte. Det viktigste er at spørsmålene blir berørt gjennom hvert intervju, slik at man kan finne felles temaer på tvers av informantene. I gjennomføringen av semistrukturerte intervju, kan det være en utfordring å balansere mellom temaene som må dekkes, og samtidig la informanten få prate inngående om det som engasjerer dem mest. Det er også viktig for intervjueren å legge til side sin forforståelse, og den forståelsen som skapes gjennom tidligere intervju, for å kunne møte hver informant på samme måte. I et intervju kan det være utfordrende å ikke lage sin egen tolkning av svaret, det er derfor viktig for intervjueren å være bevisst på dette, og prøve å legge til side egne subjektive teorier, og la datamateriale tale for seg selv. Postholm (2010) kaller dette *epoche*, som betyr å holde tilbake en vurdering, Dette avhenger at vi ser hva som utspiller seg foran oss, og heller prøver å se perspektivet i lys av informantens øyne (Postholm, 2010).

Fordelen med intervju er at man kan oppnå en form for relasjon med foreldrene, som kan gjøre det lettere for intervjuobjektet å være ærlig. Det er også en fordel å kunne eliminere misforståelser som kan oppstå under intervjuet, å ha mulighet til å omformulere spørsmål, der det trengs (Kvale & Brinkmann, 2015). Metoden kan gi rom for mer personlig og omfattende svar, men som innebærer at intervjueren klarer å ta hensyn til de aspektene, som er avgjørende for å skape et godt intervju.

Å skape gode intervjuer

Noe som var viktig i intervjuprosessen var å lage tid til småprat før og etter, slik at informantene kunne bli bedre kjent med meg og studiet. Jeg lot også informantene gå et lite stykke utenfor tema når jeg merket at de var engasjerte, selv om dette ville bety mer jobb og transkribering for meg. Hvis intervjueren kommer med unødvendige avbrytninger, er det vanskelig for informanten å få fram sine erfaringer de selv mener er relevante (Postholm, 2010). Så her måtte jeg finne en balanse i å ikke styre for langt utenfor tema, samt la informanten formidle det de opplever som viktig å få frem. Jeg fikk en følelse av at flere av informantene fant det givende å kunne bidra til forskningsprosjektet. Gjennom småpraten og tiden de gikk utenfor tema, var det lettere for meg å bli kjent med de som personer og som ga meg muligheten til å trekke fram ting de hadde nevnt før, og bygge videre på dette i mine spørsmål. Postholm (2010) trekker også fram et viktig moment: «selv om nærhet er viktig, må forskeren samtidig ha distanse for å kunne vurdere informantens situasjon utenfra» (Postholm, 2010, s. 161). Postholm (2010) påpeker også at det kan være viktig med gjennomføring av pilotintervju. Pilotintervju er det samme som et test-intervju, altså holde et intervju for å undersøke blant annet relabiliteter og validiteten i intervjuet. Dette gjennomførte jeg ikke, og jeg ser på dette som en svakhet i oppgaven. Samtidig som jeg lærte mer og mer fra hver informant, og dette klarte jeg og ta med videre (Postholm, 2010).

Intervjuguide

Intervjuguiden hadde flere hensikter, først for å få oversikt over at jeg hadde spørsmål som klarte å dekke mine forskningsspørsmål på en best mulig måte. Den ble også brukt som en huskeliste under intervjuet, jeg var veldig opptatt av at intervjuet skulle flyte, og at ikke de større spørsmålene ville komme litt ut av det blå, uten at jeg hadde blitt kjent med familiens dagligliv. Jeg valgte å sende intervjuguiden på forhånd, slik at det var lett for informantene å få en god oversikt over hvilke temaer som ville bli snakket om. I intervjuprosessen fant jeg det positivt at noen hadde reflektert litt på forhånd, selv om ikke alle valgte å benytte seg av dette, så hadde de valget. Jeg startet å spørre om barn og alder, og hvordan deres typiske dagsrutine så ut. Dette ga oss muligheten til å ha en myk start, samtidig som jeg ble kjent med deres hverdag og kunne lett trekke det inn i resten av intervjuet.

Intervjuguiden ble ikke brukt slavisk, og det kom veldig an på hvor samtalen førte hen, og om jeg trengte å bruke intervjuguiden som en sjekklister slik at ingen av temaene skulle bli glemt bort.

Gjennom og etter hvert intervju skrev jeg ned mine egne tanker og refleksjoner, som har vært en støtte senere i analysen. Jeg hadde også skrevet ut intervjuguiden på forhånd for hver informant og skrev mine notater der. Når jeg kom til transkriberingsprosessen dukket det opp nye refleksjoner som jeg skrev ned. Som intervjuer må jeg kunne lytte til hva som blir sagt, men også hvordan det blir sagt, og da kan det være essensielt å notere for å ikke miste hva jeg fanget opp i form av tone og kroppsspråk (Kvale & Brinkmann, 2015).

Intervjukonteksten

Grunnet koronapandemien og den hektiske hverdagen til foreldrene, ble løsningen å ha det digitale intervjuet over kommunikasjonsprogrammet zoom. Jeg var redd for at dette skulle ha sine svakheter, blant annet om kroppsspråk og lyd ikke ville komme like godt fram. Men erfaringsmessig gikk dette veldig fint. Det var enklere å lage tid som passet småbarnsforeldre, og informantene uttrykket at de foretrakk denne løsningen.

4.4 Informantene

Informantutvalget

Jeg intervjuet 6 foreldre der alle hadde barn i førskolealder, samt noen som også har barn i grunnskolealder. Antall informanter i en fenomenologisk studie skal være begrenset slik at det er håndterbart, og at det kan bli gjort en skikkelig analyse (Postholm, 2010). Alle informantene ble intervjuet i mars 2022. Mine kriterier var at foreldrene skulle ha barn i førskolealder, i alderen mellom 0-6 år. Jeg har selv jobbet flere år i barnehage, og det er enkelt for meg å kunne relatere meg til foreldre med barn i den alderen. Min hypotese er at foreldre med barn i førskolealder, er i en utfordrende fase, der flere fortsatt prøver å finne sin rolle som foreldre i det å oppdra et barn.

Flere av foreldrene hadde fellestrekk, der mange av informantene selv hadde yrker der de jobber med barn og unge. Dette kom heller ikke som en overraskelse, med tanke på at dette var mest sannsynlig en faktor for hvorfor disse var engasjerte og ønsket å delta.

Rekruttering

Rekrutteringsprosessen startet slik at jeg først startet med å kontakte 30-40 ulike barnehagestyrere om å videresende e-posten min til deres foreldre i barnehagen. E-posten

inneholdte en beskrivelse av mitt forskningsprosjekt samt intervjuguide, der jeg forklarte at jeg var på utkikk etter informanter som var villige og hadde lyst til å bli intervjuet. Dette viste seg å fungere dårlig, i forhold til at det kun var 2 styreere som svarte på e-posten min. Jeg valgte derfor å bruke Facebook grupper som en inngangsvinkel. Facebook har flere foreldregrupper, og etter at jeg la ut et par innlegg på disse, fikk jeg kontakt med flere foreldre som hadde lyst til å delta på intervju.

4.5 kvalitet på prosjektet

Validitet og reliabilitet

Når vi skriver en oppgave eller arbeider med forskning, er det alltid viktig å sette spørsmål ved studiets troverdighet og kvalitet. For å finne ut om hvor kvaliteten ligger i et slikt arbeid, brukes ofte begrepene: *validitet og reliabilitet*.

Validitet dreier seg om «hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Validitet går ut på å bekrefte om studien undersøker det den har til hensikt å undersøke. I min oppgave valgte jeg å bruke semistrukturerte intervjuer, med intervjuguide som hjelpemiddel. Dette er også en støtte for å sikre at spørsmålene i intervjuet belyser min faktiske problemstilling. For å undersøke om spørsmålene er valide, må spørsmålene være formulert slik at jeg får fram foreldrenes opplevelse av fenomenet. for å få en grundig forståelse, og kunne styrke validiteten, var det også hjelpsomt å stille oppfølgingsspørsmål

Reliabilitet i en fenomenologisk studie handler om oppgavens pålitelighet (Postholm, 2010). Reliabilitet i en målbar studie, går ut på om resultatene kan repeteres og gi det samme resultatet. Men siden det ikke er en mulighet for å måle data i en fenomenologisk studie på den måten. Samtidig som vi er ute etter erfaringene til forskjellige individer, og mennesker erfarer ting forskjellig. Derfor handler reliabilitet i et fenomenologisk studie om vurderinger rundt om forskeren kan ha påvirket resultatene (Postholm, 2010). Dette kan blant annet gjøres, ved å sørge for at informantene er informert og komfortable gjennom hele prosessen. Det er også viktig at transkriberingen er gjennomført på en mest mulig ordrett måte, samtidig som at analysen er gjennomført på en systematisk og ryddig måte.

Etikk

Det er viktig å ta for seg de etiske reglene innen forskningssamfunnet og bli kjent med bakgrunnen for disse før intervjuprosessen kunne starte. Jeg som intervjuer må ta for meg etiske overveielser både før, under og etter. Hvordan dette ble gjennomført i praksis gikk jeg inn på før i dette kapittelet under samtykke og konfidensialitet. Postholm (2010) påpeker at det er nødvendig å se på seg selv som en av deltakerne, og behandle informantene med respekt. En slik forståelse tar hensyn til å vurdere hva som er gode data, og slik at informantene blir verdsatt i prosjektet (Postholm, 2010). Postholm punkterer at det er to etiske hensyn som må tas i betraktning, der den første er om informantene skal få så mye informasjon som mulig og om hensikten bak oppgaven. Dette innebærer også at jeg som intervjuer må orientere meg for meg hva oppgavens fokus skal være, og hvordan jeg planlegger og samler inn den dataen jeg trenger. For det andre må informantene få tydelig informasjon om hva de går inn i, blant annet varigheten på intervjuet, og hvilken del de spiller i oppgaven, og også analysen (Postholm, 2010, s. 145).

4.6 Transkribering analysestrategi

Transkribering

Transkripsjon er en tidskrevende prosess og det første steget i analyseprosessen, der jeg transkriberte mine lydopptak over fra tale til tekst. For å gjøre transkriberingsprosessen nøye og effektiv, valgte jeg å overføre lydfilene over på OneDrive, der jeg kunne sette halv hastighet og lettere transkribere, og også slippe å spole tilbake. Intervjuene varte i gjennomsnitt 50 minutter og frembrakte om lag 50 sider i skriftlig form.

Transkribering innenfor den fenomenologiske tradisjonen forutsetter at det blir gjort ordrette transkripsjoner. Dette er ifølge Postholm (2010) viktig for å ikke miste viktige poenger og helheten i intervjuet, samtidig som det gjør hele prosessen mer systematisk.

Analysestrategi

Analyse er den prosessen der en setter sammen den kunnskapen som er innhentet gjennom intervju(datamateriale), med begreper og essensen som ligger i grunn for oppgaven. Analysen tar utgangspunkt i Postholm (2010) sin tolkning av Georgis (1985) strategi for analyse.

Postholm (2010) beskriver analysestrategien som en todelt prosess:

1. *Den spesifikke beskrivelsen:* Først beskrives fenomenet i utgangspunkt av åpne spørsmål som stilles til foreldrene. Beskrivelsen representerer informantenes erfaringer av selve fenomenet. Målet er å forstå hva opplevelsen betyr for personen, og kunne beskrive disse. Her komprimerer informantenes utsagn til en meningsfortetting, som vil si at vi gjengir meningen i utsagnet med få ord.
2. *Den generelle beskrivelsen:* Denne delen er første fase i tolkningsarbeidet, og kommer til uttrykk etter at det er gjort en grundig gjennomgang av informantens beskrivelser av fenomenet, samt en inndeling av beskrivelsene i forhold til forskningsspørsmål og begreper. Her blir den betydningen av de sammenfatningene for hver informant og deres fellestrekk identifisert, Postholm (2010) beskriver det som «den generelle essensen som gjennomsyrrer opplevelsen» (Postholm, 2010, s.44).

5.0 Den spesifikke beskrivelsen

Informantene delte hver sin beskrivelse, på hvordan de opplever det å oppdra et eller flere barn i dagens samfunn. I *den spesifikke beskrivelsen* skal jeg presentere datamaterialet, og dette skal gjøres på en mest mulig fordomsfri måte. I denne delen valgte jeg å komprimere lange eller flere setninger til kortere setninger, der setningen fortsatt hadde samme betydning som før. Kvale og Brinkmann (2015) kaller dette for *meningsfortetting*, og beskriver det slik: «meningsfortetting medfører en forkortelse av intervjupersonens uttalelse til kortere formuleringer. Lange setninger komprimeres til kortere, hvor den umiddelbare mening i det som er sagt, gjengis med få ord» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 232).

Cecilie

Cecilie bor med sin samboer, faren til deres to barn, som er på alderen 4 og 6 år. Cecilie jobber selv i barnehage der hun tar ABLU (arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning), som bidrar til å kombinere jobb med studier. Hun har uttrykt at hun fant foreldrerollen spesielt krevende i begynnelsen. Hun forklarer at hennes metode for oppdragelse, foregikk litt som hun selv hadde erfart som barn. Men samtidig er det ting fra sin egen barndom hun ikke ønsket å ta med videre, blant annet å ikke kjeft for mye og ikke ha for stramme rammer hjemme.

«Alle disse små tingene, ihvertfall for meg har jeg skjønt ok! Nå handler det kanskje litt om graven i hvordan de oppdra meg og hvordan det har gjort meg, og ok det er ikke sånn jeg ønsker å oppdra mine barn på, også ønsker jeg å finne andre metoder, stiler og vurderinger og sånne ting.»

Cecilie beskriver at det har vært lettere å oppdra nummer to, for da har hun fått litt «dreisen» på foreldrerollen, hun er tryggere på seg selv, samtidig som det ikke er like lett å falle inn i rollen som ligner den som foreldrene benyttet når de oppdro henne.

Cecilie vurderer sin egen metode for oppdragelse hjemme som en forhandlingsoppdragelse, som spesielt har funket for minstemann, der de har hatt litt utfordringer. I slike situasjoner beskriver hun det som «*ganske tilfredsstillende*» for barnet hvis hun får bestemme.

«så forhandling er det første, hvis ikke er det liksom makten som foreldrene har, som må brukes også som: «hvis ikke du gjør det, så må jeg gjøre det».»

Jeg stilte spørsmål angående hvilke utfordringer hun har møtt på som foreldre og om de søker tips eller råd, og eventuelt hos hvem eller hvor hun gjør dette. Cecilie jobber i barnehage og har en del venner som jobber i barnehage, og forteller at mye hentes derfra. Hun velger å trekke fram en opplevelse fra butikken der eldstemann drar frem varer og løper i butikken, der de til slutt ender opp med å måtte gå ut av butikken, med vognen stående. Hun sier at dette var en «*grufull følelse*», og snakket med venner og kjæreste om denne opplevelsen, som hun satt og tenkte mye på. Hun nevner også at hentesituasjonen i barnehagen med minstemann er krevende, og dette kan ofte ta opp til en halvtime.

Cecilie forteller at det er lett å sammenligne seg med andre foreldre, spesielt med hennes første barn der hun følte seg usikker. Og når andre foreldre fikk vite om graviditeten sa de «*du kommer til å gjøre det så bra*», med tanke på at hun har erfaring fra barnehagen. Men Cecilie beskriver at hun ikke følte nødvendigvis på det som en trygghet, «*jeg har aldri holdt en måned gammel baby, jeg vet ikke hvordan man gjør dette*».

Cecilie påpeker at det er mye informasjon der ute, i hvordan man burde oppdra barn og følge alle disse anbefalingene.

«Man er mye mer usikker på seg selv og, der er så mye ting som eksisterer der ute. Vi har jo internettet, vi har barnehage, helsestasjonen. Og det preger veldig mye oppdragelsesstilen, jeg tror de er derfor man blir så sensitiv og usikker».

Cecilie beskriver at hun følte seg «*skamfull*» i en situasjon der hun gikk mot helsestasjonens anbefalinger angående hvilken tid hun skulle begynne med fast føde, de anbefalte etter rundt 4 måneder, men hun begynte en måned tidligere grunnet at babyen ville ikke ammes, og Cecilie var bekymret for at barnet fikk for lite næring, «*Jeg følte meg skikkelig dum, som går i strid mot det som er greia*».

«Ja, og det samme som ihvertfall i Norge, så er det lite rom, for å kunne oppdra egne barn, for barn gråter jo på t-banen.. haha og alle ser på det, føles det som, og følger med.»

Hun forteller at slike situasjoner skaper mye indre stress.

Cecilie påpeker at senere har hun gått mere vekk fra å bruke internettet som kilde, hun sier at det finnes enormt mange Facebook grupper, noen som hun selv følger. Hun blir mere usikker i forhold til valgene hun tar, og at når hun selv har tatt i bruk Facebook og stilt spørsmål på slike grupper, kommer det alt for mange meninger, «*noen mener det, andre mener det*», og dermed fører det til at hun blir usikker på om det var det riktige valget eller ikke.

Cecilie avslutter med at det hun ønsker for barna sine er at de kan komme til henne om alt, stole på henne og at de ikke skal føle seg skamfulle, flaue eller utrygge. Også at barna får det livet de ønsker, leve livet, få en jobb de ønsker og bruke penger på det de vil.

Mathias

Mathias bor med samboer, moren til deres barn som er 2 år gammel, de har også besteforeldre som bor i nærheten, han beskriver primært de fire som kjernefamilien. Mathias forteller at han er litt ukonvensjonell i forstand at han er halvt spansk, og oppvokst med fokus på familie. Han sier at han bruker det for alt det er verdt og finner det «*supernyttig*» å ha familie så nærme til å kunne hjelpe til. Mathias forteller at han har vært heldig med å ha perspektiver fra begge verdener (Spansk og Norsk), og er født og oppvokst med at det er innafor at besteforeldre bor sammen med barna sine. Han sier at det letter på trykket, han fikk selv barn «tidlig», og opplever at jevnaldrende har prøvd å frigjøre seg i stor grad fra foreldrene sine, og prøver å takle foreldreskapet alene, men at de så kryper til korset senere og vil ha barnevakt.

Mathias forteller at de har et godt forhold til barnehagen og at datteren deres stoler godt på flere av de ansatte, og at de derfor velger å ha henne flere timer i barnehagen basert på dette.

Mathias forteller om egne erfaringer som barn, og i hvilken grad måten han ble oppdratt har påvirket hans måte å drive oppdragelse på.

«Jeg vil si i stor grad, hvis vi skal snakke om foreldreskapet mitt, bygger det jo på erfaringer og slik jeg husker hvordan foreldrene mine har vært mot meg, og hva jeg har sett på foreldrene til jernaldrene også. Jeg har tenkt at det er litt plukk og miks da, at jeg prøver å ta de beste kvalitetene fra både far og mor til enhver tid, og ikke vil havne i den fellen å bli som min far da, som flyttet til Spania, for han hadde en del turbulente år, så det har jeg kjent på, fravær fra en forelder da ...»

Med dette uttrykker Mathias at han fokuserer mest mulig på å være til stede, og at det primært definerer han som forelder. Han har også reflektert over hvordan han er som forelder, kontra hvordan hans mor oppfører seg rundt datteren hans, og at han innrømmer at han har veldig mange av de samme gode egenskapene, og et par av de som han heller ikke er så begeistret over. Han nevner at han kan være utålmodig, og «*kanskje ikke hører like mye etter*», han forteller at dette er ting som gjenspeiler seg i personligheten hans. Mathias uttrykker at han og hans samboer har snakket mye om hva de begge mener er gode foreldre, og at det er en «*kontinuerlig læringsprosess*». Mathias poengterer at hans syns det er viktig med tilstedeværelse, raushet, lytte til barnet, og hele tiden se og være tålmodig.

Mathias beskriver at han finner det krevende når datteren prøver å kommunisere, og når han ikke forstår signalene. Likeledes at han og hans samboer er forholdvis unge, de er i en etableringsfase, der det er mange ting som påvirker tålmodigheten. Han beskriver at han og hans samboer har noen punkter der de er helt forskjellige, og at det er helt ok. Han sier at det er ofte de tingene som er positive, og at de lærer av hverandre. De har selv også brukt samtaleterapi, og fant det nyttig.

Mathias forklarer at de bruker barnehagen mye for å ha noen å lene seg på, og setter pris på å få hjelp fra folk med god peiling og mye erfaring med barn. Han sier at samboer var ivrig etter å lese diverse fora og mamma-grupper på Facebook, og prøvde å pushe noen bøker på ham, men påpeker at han aldri har hatt lyst til å lene seg på sånt. Mathias forklarer at han har hatt lyst på barn siden 15-16 års alderen, og «*har jeg vært i en boble om at jeg kommer til å være en god far*». Dermed sier han at han har hatt en selvsikkerhet som har vært latent, men at når det kom til stykke var han overhodet ikke forberedt. Han forteller om bleieskift som et eksempel, der han ikke turte å skifte bleie de første tre ukene i frykt for å gjøre en feil.

«Jeg har trodd at jeg har vært forberedt på det her jeg, men det er jo sikkert det samme for veldig mange unge foreldre, altså førstegangsforeldre ville sagt, ingen kunne forberedt meg på det her.»

Mathias er 28 år og samboer er 23, så de føler at de begge har fått barn tidlig i forhold til hva som er «normalen» i Norge.

«absolutt planlagt, samboer sier fortsatt når folk spør at «njææ vet ikke helt», jeg tror hun syns det er litt, altså hun har gjort ting i en helt annen rekkefølge enn hva som er vanlig – jobb, hus, giftemål, så barn så jeg tror hun syns det er litt ydmykende, med tanke på det rasjonelle.»

Samtidig forteller Mathias at de «driter litt i det» nå, og at de har vært med på å bryte ned stigmaene med å få barn tidlig. Mathias nevner videre at han har også gått gjennom noe han beskriver som fødselsdepresjon for menn, der de første 8-9 månedene var tøffe. Tiden var preget av masterinnlevering, og beskrevet som en stressende periode uten jobb. Men påpeker at nå er ting på plass, utdanningen er ferdig og jobb er i boks «*skjedde en gradvis endring, følte meg nyttig, får mere verdi, som pappa, men også som forsørger*». Han uttrykker at han fant det viktig at han søkte hjelp når han hadde det vanskelig, og ønsker at han er et godt eksempel for datteren sin i fremtiden, «*fordi jeg har ikke noe problem med å snakke og være åpen om dette*».

Mathias avslutter med at han syns det er nyttig å en slik samtale (intervjuet), fordi det gir han en «*drive*» til å tenke gjennom ting kontinuerlig, og kunne si ting høyt, «*det bryter ned stigma i forhold til meg selv da*».

Mathea

Mathea bor med samboer, faren til deres fire barn, tvillinger på alderen 4 år, en på 7 og en på 9. Mathea har selv en jobb i et pedagogisk yrke. Hun har vokst opp med sin mor og stefar, og tenker at måten hun driver en oppdragelse på har blitt likere hennes foreldre enn hun hadde sett for seg i utgangspunktet. Men samtidig sier hun at hun kanskje har blitt litt strengere, og litt mere opptatt av rammene og rutinene, men kanskje mindre enn hun tenkte, «*om det er*

fordi det er fire barn og litt sånn armer og ben, altså det er vanskeligere å gjennomføre alle de rutinene du hadde sett for deg da».

Mathea forteller at hun prøver å ikke være for opptatt av at det skal være for mange regler hjemme og at det ikke skal være for strengt. Hun påpeker at barna skal få være seg selv, og utvikle den de er, ha meninger og tenke selv. Men hun kjenner på at i en hektisk hverdag er det ikke alltid like lett å lete etter egne meninger eller få fram egne synspunkter, da er det lettere å bestemme for dem. Mathea beskriver at de viktige punktene i foreldrerollen er å stå i foreldreoppgaven, og ha rutiner, hun forteller også at rutinene kommer litt av seg selv i hverdagen. Mathea nevnte også en del hvordan det er å håndtere barna i utfordrende situasjoner, hun har ulike måter å håndtere barna på, og sier at barna er forskjellige på hver sin måte. Når det gjelder grensesetting forteller hun at hun lar barna tøyne strikken litt og lar det gå lengre tid før hun sier at «*nok er nok*». Men hun påpeker at hun har lært at ting skjer i perioder, og at ting løser seg ofte, «*De er jo ganske tilpasningsdyktige ... jeg har jo tenkt at det er for ustrukturert her, men de virker jo, de trenger jo ikke mer på en måte*».

Mathea jobber selv innenfor barnehage yrket, og forteller at hun har reflektert mye rundt barneoppdragelse, og hun dermed føler seg ganske bevisst på rollen før hun fikk barn, samtidig som hun har kollegaer med mye kunnskap. Mathea har valgt å ikke bruke internettet mye når det gjelder barneoppdragelse, hun er medlem av flere Facebook grupper, men prøver for det meste å holde seg unna.

«det blir fort litt sånn, det jo litt sånn barneoppdragelse er i dag, man skal liksom fikse alt, man skal finne ut alt med ungene og være på nett med følelser hele tiden, og anerkjenne hele tiden.»

Mathea forteller man kan ikke unngå hver eneste uheldige situasjon, og at det mest sannsynlig ikke er disse få opplevelsene barna sitter igjen med når de blir eldre.

«Hvis du er perfekt forelder så forbereder du ikke barna på noen ting. Da går de ut i verden og skjønner ingenting, hvorfor folk blir sure, eller andre blir lei seg. Altså det er noe med virkeligheten de skal inn i og, som ikke kommer til å tilpasse seg til dem til enhver tid. Det har jeg vært litt opptatt av da, der er ikke bare perfekte hjem, dette er

virkeligheten liksom, å bli sure og lei seg, og blide og glade. Dette går liksom om hverandre hele dagen da.»

Mathea nevner også at hun har mye forståelse i bunnen om hvordan barn fungerer og hvordan det skal være, «*Du kommer ikke til å gjøre hva som står i bøker, du må finne din egen metode.*»

Anne

Anne bor med samboer, faren til deres to barn på alderen 2 og 5 år. Hun har valgt å bosette seg der hun selv vokste opp og trives med det, det er et godt nettverk i nabolaget, «*Det er veldig sånn en uskreven regel her da at alle kan oppdra hverandres barn også da*», hun nevner at det er god kommunikasjon mellom foreldrene i området, og at dette føles trygt. Anne svarer at hun ikke har reflektert mye over om hun har tatt med metoder fra sin egen barndom inn i hennes egen form for oppdragelse.

"men mamma og pappa var ikke noe autoritære, jeg hadde en ganske varm oppdragelse, og følte at vi både ble sett og hørt. Og det kan hende at det er derfor jeg ikke har reflektert over min oppdragelsesstil, det er fordi jeg selv ble oppdratt på en fin måte tenker jeg da, og det bare ligger naturlig for meg i måten jeg selv ble oppdratt."

Anne forklarer at det som er viktig for dem som foreldre er å oppdra barna til å være trygge på seg selv og utvikle en god selvfølelse. hun nevner at det nå er en helt annen verden enn det hun selv vokste opp i, og at det ikke var sosiale medier eller så vidt mobiltelefon når hun var ung, «*Det at de liksom skal ha en god selvfølelse, også fordi vi lever i en verden med sosiale medier, mobiltelefon og økning av psykiske problemer*».

Hun har fått litt tips og råd fra venner i samme livssituasjon, eller helsestasjonen og bøker. Hun sier at hun kan ty til Google, men påpeker at hun er kildekritisk og ikke bruker det som en fasit. Hun forklarer at hun tar masse erfaring med fra jobben, for hun selv jobber som spesialpedagog i skolen, «*ja jeg føler også via utdannelsen og jobberfaringen min at jeg har en base derfra da, med hvordan jeg føler ting er riktig, og hvordan man skal gjøre ting på.*»

Hun forklarer at de grensesetter slik at de ønsker å være konsekvente over en tid, for å se om den metoden funker, og gir konsekvenser hvis de ikke følger opp, men samtidig tar hensyn til barnas humør og hvordan dagen har gått ellers. Hun går inn på at leggetid med eldstemann har tidvis vært krevende.

Silje

Silje bor sammen med sin kone som er moren til deres to barn på alderen 2 og snart 3,5 år. Silje jobber selv som psykolog og konen er selv barnehagelærer. Hun påpeker at de er opptatt av psykisk og fysisk nærhet til barna, tålmodighet og være rolig selv om barna krever sitt. Hun og konen er enige i visse verdier og regler, blant annet å ikke «*vakle og vurdere hver situasjon*», være tydelig og vennlig i responsen til barna som «*jeg forstår, jeg hører hva du sier*», validere følelsene til barna, og gi dem flere valgmuligheter. De har også blant annet fokus på å spise sammen, leke sammen og kunne slappe av hjemme sammen. Silje uttrykker at den fysiske og psykiske nærheten har hun tatt med fra sin egen barndom.

«jeg vet jo at på en måte teoretisk at det er mye jeg tar med meg fra mine foreldre og hvordan de oppdro meg. Begge er ganske lekne og det er kanskje ikke noe våre foreldre var med oss, men vi er ganske lekne av oss og kan leke mye med barna.»

Silje uttrykker at de ikke er veldig bekymret av seg som foreldre, og at ingen av de henger seg så veldig opp i ting, samtidig som hun er psykolog og konen jobber i barnehage, med det forteller hun at de har mye innarbeidet også. Silje påpeker også at de har til tider søkt hjelp, blant annet hos helsestasjonen, angående spesielt søvn, og fått hjelp av en søvneksperter de kaller «*sove-Karin*». Når det gjelder råd fra internettet har de valgt å ta avstand:

«ja, altså jeg har liksom bevisst tatt avstand fra å melde meg inne i sånne Facebook grupper da, for det ene og det andre, jeg kjenner jeg blir litt svett når jeg ... altså det er Facebook grupper for alt, hvilket bilsete man skal velge for bilen og ja. Det syns jeg nesten er sånn provoserende, hvor viktig alt skal være da. Jeg tror ikke det tjener barna noe da på en måte, at man skal gjøre alt riktig».

Silje forklarer at hun føler det er flaks at nummer 1 kom til hun og hennes kone, for de tror mange andre hadde strevd med han, fordi han krever mye. Silje påpeker at andre foreldre

virker mere stressa, og hun nok er kjent for å være den som er mest avslappet i barselgruppen. Silje avslutter med å fortelle litt om hvordan hun føler det er å oppdra i dag:

«ja der er jo spennende, for det er veldig mye sånn informasjonssøking, og ja sult i foreldre tror jeg, for å gjøre alt riktig å pakke inn disse barna. Jeg tror også da som en siste refleksjon vi ser på en måte hvor, eller hva jeg har tenkt når jeg fikk barn selv, hvor mye gener spille inn av temperament da, «*temperamentmessige*» faktoren til barna, hvor utrolig avgjørende det er. Så kan foreldre prøve å forsterke noen ting å redusere litt andre ting, eller begrense eller hemme noen ikke så veldig konstruktive trekk da.»

Malin

Malin bor med sin mann, faren til deres to barn på 3 og 5 år. Malin og hennes mann jobber begge som advokater. Hun forklarer at en typisk start på dagen er at de vekker barna, der en av de alltid sover inne på barnerommet, grunnet at de synes det er litt vanskelig å sove på natten. Hun beskriver at de «*er ikke en familie som stresser*», og forklarer at de tar seg god tid om morgenen, siden de begge (mor og far) har jobber der det meste skjer på ettermiddagen. Hun forteller at de henter i 4-tiden og tiden etter består av aktiviteter, middag, tv-titting, eller å besøke venner og familie. Malin forklarer at natrutinene deres er noe de har jobbet mye med, men at barna er mye fortvilte på natten og derfor har de valgt å sove med barna i turnus (foreldrene deler på annenhver natt), hun forklarer at de har søkt hjelp om dette, men at spesialistene har anbefalt dem å holde på som de gjør for at barna skal føle seg trygge på natten. Hun forteller at dette er også en fordel for deres egen søvn, slik at de ikke begge blir vekket av barna på natten og ingen får en god natt søvn.

Malin forteller at hun har noen likheter fra sine egne foreldre som hun tar veldig med seg, som hun forklarer «*gjennomsyrrer*» alt hun gjør. Hun beskriver at empati er viktig, at barna skal kunne «*leve seg inn i hvordan andre har det*», og at dette er en grunnverdi som er særlig viktig for henne, og at dette er en likhet fra hennes foreldre. Malin tenker at hun iblant kan være litt «*kort*», og merker det er situasjoner der hun koker over, Malin forklarer at hun ønsker ikke å være sånn «*med tanke på det å anerkjenne barn følelser og se barns perspektiv*», hun sier at det er ikke sånn forelder hun er i det hele tatt, men at hun kan bruke ord og reaksjoner som selv ble sagt til henne som barn.

«Jeg hadde en kjempefin oppvekst, men du ser liksom på der når du selv får sjansen til å gjør det på nytt da. Også er det kanskje noen ulikheter da, jeg snakker med barna og på en litt annen måte, på deres følelser og litt mere, kanskje litt sånn usagt kjærighet og innlevelse før. Men at jeg kanskje er litt mere direkte, at jeg kan snakke litt mere med dem på mitt nivå, med dem og ikke til dem.»

Malin sier at hun og hennes mann har hatt noen refleksjoner om oppdragelse før de fikk barn, og at for hennes del var det å tenke gjennom hva som var forskjellig med de to som mennesker, og bakgrunnen deres. Malin vokste opp i en «myk» familie, og er opptatt at det ikke skal være for strengt, men forteller at det ikke er et stort tema for dem, siden de begge nå er enige. Malin tenker at de lærer av hverandre som foreldre, blant annet at hun ikke skal stresse for mye, der hun ønsker å ha kontroll på situasjoner eller aktiviteter, der hun ønsker å gjøre det tryggest mulig. Malin er opptatt av at det skal være mye kjærighet, og at det ikke de ikke «setter grenser for å sette grenser».

Malin uttrykte at hun har flere refleksjoner i det å oppdra et barn i dagens samfunn:

«Så jeg tror det vanskeligste er at det er liksom så høyt, du skal prestere på i alle arenaer, vi har alle muligheter nå, og de skal utnyttes, liksom sosialt, familie kjæreste jobber, selvutvikling, og ikke sant alt.»

Malin sier at det oppleves noe press: «Det er mye annet som kommer inn da, riktige klær og, jeg er jo livredd, ikke for fasaden, men oppriktig bekymra hvis jeg klarer å sende barna i barnehagen uten ullstrømpebukse, det går jo sikkert bra, men alt skal være på stell da».

Malin forteller at hun føler det er mange krav på flere arenaer, og flere meninger som blir «dytta i trynet» via sosiale medier. Hun sier at hun gruer seg litt til barna blir eldre og når de selv får føle på dette presset. Men at hvis du har et godt nettverk rundt seg og gode grunnverdier, og får opplevd at andre gjør litt forskjellig, så hjelper det på trykket. Malin sier at informasjonen gjør at man har et helt annet «angstnivå» også, men uttrykker at hun ikke finner det like utfordrende nå som før, og at det er litt verre i starten som førstegangsmor.

Malin avslutter også med å fortelle at det har sine fordeler, at foreldre passer på hverandre når det spesielt gjelder sikkerhet, hun nevner en situasjon som handlet om sikring i bil, der det var

fint å kunne si ifra. Hun tar også opp at det er fint at barnehagen, venner og naboer kan melde inn bekymring der det trengs. Malin nevner som en siste refleksjon at hun føler oppdragelse kommer mye av hvilke grunnverdier som ligger i bunn hos mor og far.

6.0 Den generelle beskrivelsen

I dette kapitlet presenterer jeg den *generelle beskrivelsen* i analysearbeidet. Her blir den betydningen av de sammenfatningene for hver informant og deres fellestrekk presentert, og bygges ut ifra *den spesifikke beskrivelsen*. Jeg har delt kapitlet inn i tre deler, som jeg føler dominerer mye av datamaterialet, og der jeg også har forskningsspørsmålene mine i grunn.

Jeg har valgt å dele kapitlet inn under tre overskrifter/ kategorier: Første «familietradisjoner» som tar utgangspunkt i generasjonsoverføring og foreldrenes egne meninger og verdier inn i foreldrerollen. Andre et «barnet i fokus», hvordan og om barnets behov påvirker oppdragelsen. Til slutt «Ytre påvirkninger» hva og om det er ytre påvirkninger i foreldrenes liv som former hvordan de selv oppdrar.

Familietradisjoner

Det oppleves at alle foreldrene har reflektert i liten eller stor grad, om de har selv tatt med erfaringer fra dere egen oppvekst. Det er likevel forskjellige opplevelser, i hvor mye foreldrene har tatt med seg dette, inn i hvordan de har selv valgt å oppdra sine egne barn.

De som har reflektert over dette i større grad, kom med flere eksempler som de mente har bidratt å forme dem som foreldre. Silje og Malin trekker fram gode kvaliteter de selv mener de har tatt med inn i foreldrerollen, kvaliteter som Silje beskriver som psykisk og fysisk nærhet, og Malin beskriver en myk og trygg barndom med mye kjærlighet, og føler på at hun selv har tatt med dette videre. Silje trekker fortsatt inn at hun er mer leken som person, og hun og hennes kone leker mere med barna enn det hun erfarte som liten. Malin sier også at hun er mer opptatt av anerkjennelse av barnets følelser, dette kommer til uttrykk ved at hun snakker mere *med* barna og ikke *til* dem. Noe som hun føler, er mere typisk i dagens samfunn, enn det var før når hun selv var ung.

Mathea forteller omsider kort at oppdragelsen er likere enn hun opprinnelig tenkte at den kom til å være. Men at det er litt mere rutiner og rammer hjemme, men anerkjenner at dette kan være knyttet til at hun har 4 barn, og at det kan virke kaotisk til tider. Anne er en av de som hadde reflektert lite over dette, og begrunner dette med at barndommen var lite autoritær og

varm, og at det er derfor hun ikke har tenkt over det i større grad «det bare ligger naturlig for meg i måten jeg selv ble oppdratt.» (Anne)

Mathias snakket om erfaringer fra egen barndom i større grad, der han selv har hatt en «plukk og miks», i hva han vil ta med seg videre og ikke. Tilstedeværelse har vært viktig for han som far, og dette kommer mye fra å ha en lite tilstedeværende far, og opplevde dette negativt som barn. Han forteller omsider om at han kan bli utålmodig og frustrert i situasjoner, der han finner det utfordrende og forstå signalene til datteren, og at dette kommer fra hans egen personlighet. Han uttrykker også flere ganger at familien er viktig for han, og at hans mor og stefar er mye involvert i oppdragelsen til hans egen datter. Han nevner at hans samboer har hatt en turbulent barndom, de har derfor valgt å ha en åpen kommunikasjon om dette, samt gått til samtalerapi for å bearbeide de ulikhetene som ligger hos dem. Cecilie forteller at det var lettere å falle inn i oppdragelsesmønsteret til foreldrenes hennes med førstemann, men at hun selv også vil plukke ut de delene hun ikke vil ta med videre. Hun ønsker ikke å ha for stramme rammer hjemme med kjefting, som hun selv opplevde som barn.

Jeg opplevde det slik at selv om flere av informantene hadde partnere som har vokst opp med ulike barndommer, har ikke dette vært et stort problem. Silje nevner blant annet at dette er en positiv ting, og at de selv har hver sine egenskaper som kan bidra positivt inn i familien. Og selv har blant annet Mathias og Malin følt på at ulikhetene kan snakkes om og løses. For Mathias har dette vært en lengre prosess, men han føler at mye løses gjennom god kommunikasjon og forståelse med samboer.

Barnet i fokus?

Informantene har på hver sin måte beskrevet hva de tenker er viktig i en oppdragelse, under dette kommer det også opp hvordan noen av de velger grensesetting for barna sine. Det er noen av foreldrene som finner denne delen av oppdragelsen mere utfordrende enn andre. Det får inntrykk av at å forstå barnet og deres følelser kommer som en fellesnevner hos flere av foreldrene. Cecilie uttrykker blant annet at forhandling med barna er den første metoden hun går for, der barna er med på å kunne bestemme mellom 2 ting, eller «Det er helg du får lov til å være våken i 5 min til, eller se ferdig den episoden først».

Mathea er opptatt av at barna ikke skal ha for mange regler hjemme, og at det ikke skal være for strengt, samtidig som barna skal kunne bestemme litt selv:

«... At de får være seg selv, og utvikle den de er da. Så har vi jo prøvd å være opptatt av bruk av, å ha egne meninger og tenke selv da, men jeg kjenner i en hektisk hverdag så er det ikke så lett å alltid lete etter egne meninger eller få fram egne synspunkter, da er det lettere å bestemme for de da (latter).» (Mathea)

Mathea beskriver at det hun og faren til deres barn snakker mest om, er hvordan det er å håndtere barna når de er utfordrende, «jeg tror vi snakker ganske mye om det å stå i foreldreoppgavene da». Mathea forteller at de «tøyer strikken litt» før de setter en strek, og at for noen av barna så hjelper det å telle til tre. Mathea er også tydelig i det at barna må tåle å møte motstand for å kunne håndtere situasjoner senere i livet. Mathea forteller også at det med å anerkjenne barnets følelser hele tiden, er noe hun og hennes samboer har snakket mye om:

«... det er nok noe vi har drøftet da, hvor mye skal man gå inn i følelser hele tiden, til barnet ... Altså vi har jo den andre tvillingen, hun har jo liksom, jeg vil ikke kalle det trassalder, men hun kan legge seg ned og skrike når hun ikke får det sånn hun vil, og finner på litt grunner og blir lei seg. Og da har vi snakket om hvor mye skal vi anerkjenne? og når vi skal le? (latter) og dette er tull liksom.» (Mathea)

For Silje så handler det om å være tålmodig og rolig når barna krever sitt, Silje har selv et barn som har vært krevende til tider, og da er det viktig for henne og være tydelig og vennlig som «nei ikke nå, men senere eller i morgen, eller det kan du ønske deg til bursdagen din - hvis det er ting han vil ha». (Silje)

Silje snakker også om at hvis det blir fullt trassanfall: «så prøver hun alltid på en måte å validere følelser- «ja jeg skjønner du vil det, ja jeg hører hva du sier, ja jeg vet du har lyst til det».» (Silje)

Mathias har et ungt barn på 2 år, så for han ble ikke grensesetting nevnt, som er forståelig. Men han legger trykk på at det er viktig med tålmodighet, som han selv til tider finner utfordrende når han ikke alltid forstå signalene til sin 2 år gammel datter.

Malin foretrekker en «myk» oppdragelse som hun selv fikk som ung. De har også satt barna sine såpass i fokus at det går over deres egne natrutiner, de velger å sove med barna hver natt, og dette er et tiltak de har gjort over flere år. Hun er også veldig opptatt av at det ikke skal bli satt grenser bare fordi man kan, men at de skal ha en verdi. Malin bruker også begrepet å «anerkjenne» barnets følelser og se barnets perspektiv, og er opptatt av å snakke åpent om hva de føler.

Anne uttrykker flere ganger at hun er opptatt av at barna føler seg trygge og har god selvfølelse, spesielt i forhold til den verden vi vokser opp i nå, men blant annet sosiale medier som en skremsel. Når det gjelder grensesetting velger Anne å kjøre en variant med å teste ut en metode over tid, og se om dette fungerer for barna, men at de samtidig «tar hensyn til barnas humør og hvordan dagen deres har gått», dette er også en tydelig fellesnevner for flere av foreldrene.

Jeg får et bilde av at flere av foreldrene tar spesielt hensyn til barnas følelser og humør, noen av de opplever at det kan skeie litt ut når det er en stressende dag, men at de ellers prøver å stå i det og være tålmodige med barna sine. Det er også et flertall av foreldrene som jobber innen det pedagogiske yrke, og disse har stort sett uttrykt at dette er et element som hjelper som en grunnmur i det å forstå og håndtere sine egne barn.

Ytre påvirkninger

Det er forskjellige opplevelser i hvordan ytre påvirkninger er med på å påvirke foreldrene. I denne beskrivelsen av hva «ytre påvirkninger» vil si, er dette trukket ut av hva som kom tydeligst frem fra datamaterialet. For det meste er det snakk om hvordan internettet (spesielt Facebook grupper) blir brukt i dagliglivet, også helsestasjonen, barnehagen, og de «norske normene» som foreldrene selv trekker fram. Noen av foreldrene uttrykker at dette kan brukes som hjelpemiddel, mens andre påpeker tydelig at dette enten skaper mere stress eller har en negativ, til null påvirkning.

Barnehagen er en stor del av barnas og foreldrenes liv, og helsestasjonen har en regelmessig timeavtale, samtidig som noen velger å søke råd når det har vært behov. Alle foreldrene forteller at de har et godt forhold til barnehagen, og at noen velger å gå til dem for tips og råd. Cecilie jobber jo selv i barnehagen, og snakker gjerne med kollegaer om oppdragelsen

hjemme. Både Mathias og Malin er tydelig på at barnehagen kan brukes som en ressurs: «.. de har jo spesielle pedagogiske tilnærminger.. ehm når det gjelder å oppføre seg rundt barn da, og føler mye er overførbart til hverdagen vår også.» (Mathias). Malin forteller at hun også setter pris på fagligheten barnehagen har, og at de kjenner barnet hennes godt, og spør gjerne om råd og tips.

Mathea og Anne snakket ikke mye om barnehagen som en rådgivende funksjon, men virker fortsatt som de har et godt forhold til denne. Silje forteller at hun ikke nødvendigvis bruker barnehagen for tips, men har selv valgt å bruke helsestasjonen, der hun ønsket rådgivning angående søvn, og ble videre henvist til en søvn-ekspert. Mathias forteller at helsestasjonen er der for å hjelpe og at menn ikke skal vegre seg for å komme å spørre om hjelp, samtidig tydeliggjør Mathias at han synes det er vanskelig å vite hva man skal spørre om. Anne forteller at hun kan søke helsestasjonen som en støtte, men det kommer ikke tydelig fram at dette er noe som er med å påvirke hvordan hun gjør ting, dette er også felles for flere av foreldrene.

Cecilie uttrykker tydelig at både barnehagen og spesielt helsestasjonen har påvirket henne. Hun har funnet tips og råd fra helsestasjonen som en litt stressende faktor: «Vi har jo internett, vi har barnehage, helsestasjonen, og det preger så veldig mye oppdragelsesstilen, jeg tror det er derfor man blir så mye sensitiv og usikker.» (Cecilie)
Hun nevner også gjennom intervjuet at de har skapt en usikkerhet, i forhold til om hun gjorde ting riktig eller ikke under amme perioden med førstemann, og nevner at hun «følte meg skikkelig dum, som går i strid mot det som er greia.» (Cecilie)

Det kan tyde på at flere av foreldrene har noe av den samme oppfatningen når det gjelder bruk av internett, og hvordan dette påvirker dem som foreldre. På den ene siden er det foreldre som er faglig kritisk til informasjonen som kommer fra ulike nettsider og fora, og legger ikke så mye energi i det. På den andre siden er det foreldre som delte mere om hvor forstyrrende det kan være for andre foreldre å ha dette, at det rett og slett er med på å skape usikkerhet.

Cecilie er en av de som kjenner på denne usikkerheten, og kan ha en tendens til å sammenligne seg eller la seg bli påvirket av meninger rundt seg, og blant annet av Facebook grupper. Cecilie nevner også alle disse anbefalingene om «riktig» utstyr, og at hun blir litt overveldet av alle anbefalingene og de høye prisene.

Cecilie har også senere prøvd å ta avstand fra dette, og lært at dette ikke er en støttende funksjon. Det er også svært tydelig at de med en pedagogisk bakgrunn i bunn, bruker dette som et argument for hvorfor de har skaffet seg den ideen om at mamma-fora og foreldregrupper på nettet kommer det ikke noe godt av. Mathea og Anne forteller begge at de har fagligheten i grunn og bruker ikke internettet så mye, og hvis de gjør det er de veldig kildekritisk. Anne nevner at hun heller er nervøs for hva sosiale medier gjør med hennes barn og deres selvfølelse i fremtiden. Mathea forteller likevel at hun er medlem av flere facebook-grupper:

«også er det litt sånne Facebook sidene med barneoppdragelse, jeg kjenner jo til dem. Jeg følger flere Facebook grupper, så er det jo vanvittig mye spørsmål om barneoppdragelse, og jeg har jo lyst til å svare, men jeg pleier jo.. (latter) å holde meg unna.» (Mathea)

Silje forteller at hun har tatt bevisst avstand fra å melde seg inn i foreldregrupper på spesielt Facebook:

«Sånne Facebook grupper da, for det ene og det andre, jeg kjenner at jeg blir helt svett når jeg ... Altså det er Facebook grupper for alt, hvilket bilsete man skal velge for bilene og ja. Det syns jeg nesten er sånn provoserende, hvor riktig alt skal være da.» (Silje)

Mathias har forsovet samme mening som resten, men forteller at samboer fort kan melde seg inn i flere grupper og prøver lett å dytte det over på ham. Mathias har samtidig en annen opplevelse av ytre påvirkninger, og dette ligger litt i «norske tradisjoner» som han selv tar opp. Samboer vil ikke alltid innrømme at det var planlagt å få barn så tidlig, ettersom i henhold til norsk kultur skal ting skje i en rekkefølge (jobb-hus-giftemål-barn). Han nevner at dette har gått mere utover hans samboer enn ham selv, og at han gjerne er med på å bryte ned den stigma. Cecilie peker også på at i Norge så er det «veldig lite rom for å kunne oppdra egne barn» (Cecilie), og kan føle seg overvåket og påvirket av folk rundt seg til tider.

7.0 Diskusjon

Utgangspunktet for diskusjonen er å undersøke barneoppdragelse fra et foreldreperspektiv. I denne oppgaven er jeg ute etter erfaringene foreldrene har av fenomenet. Fenomenet som i denne sammenhengen er erfaringer foreldre gjør seg gjennom å oppdra barn i dag. I dette kapittelet skal jeg prøve å gjøre rede for problemstillingen «**Hvordan erfarer seks foreldre å oppdra barn i dag?**», med bakgrunn i teorien, analysen og det empiriske datamaterialet vist i de tidligere kapitlene. Kapittelet er strukturert etter oppgavens to forskningsspørsmål.

Forskningsspørsmålene er som følger:

1. **Hvordan beskriver og begrunner foreldrene den måten de oppdrar barn på?**
2. **Hvilken rolle spiller ytre påvirkninger inn på måten foreldre oppdrar på?**

7.1 Hvordan beskriver og begrunner foreldrene den måten de oppdrar på?

Generasjonsoverføring av foreldrepraksis

I analysen av datamaterialet kom det frem at foreldrene hadde ulike oppfatninger om hvordan de har skapt den foreldrerollen de har. En av faktorene var blant annet egne oppveksterfaringer. Bufdir (2021) påpeker at egen barndom preger hvordan du selv oppdrar på. Det kommer frem i det empiriske materialet, at foreldrene i ulik grad har reflekter over hva de selv har hatt med seg av erfaringer fra egen barndom. Det var likevel ulik oppfatning av hva de ønsket å ta med, og selv mener de har tatt med videre inn i oppdragelse av deres egne barn. Det var en rekke foreldre som følte på det å ha hatt en trygg og omsorgsfull barndom, hvor de hadde identifiserte kvaliteter de gjerne ville ta med, eller allerede hadde tatt med inn i oppdragelsen av deres egne barn. Det var et par av foreldrene som uttrykte at det var kvaliteter som de vurderte som negative hos deres egne foreldre, og på grunnlag av dette ønsket de å gjøre det bedre selv. Killen (2013) påpeker derimot at det er vanskelig å gi noe du selv ikke har opplevd som barn. For en av foreldrene viste dette seg ikke å stemme. Han valgte å bruke disse negative erfaringene til sin egen fordel. Gjennom erfaringen av manglende tilstedeværelse av faren, har dette vært en motivator for alltid å være til stede for sin datter. På den andre siden uttrykker Killen (2013) at hvis man klarer å reflektere og erkjenne egen barndom, har man gode sjanser til å utelate dårlige erfaringer. For denne faren

virker dette å stemme. Samtidig hadde informanten en svært tilstedeværende mor som kan ha vært en faktor i å utvikle en forståelse av hva et godt foreldreskap er. Bufdir (2021) påpeker også at noen foreldre har et bevisst forhold til hva man ønsker å videreføre, om det er noe som skal unngås, eller noe de selv savnet hjemmefra. Alt i alt opplevde jeg at deres egen barndom har vært med å påvirke foreldrene og deres egen rolle som foreldre i forskjellig grad. Samtidig som foreldrene var tydelig på hva de ville gjøre annerledes, og at dette henger sammen med hvilken tid vi lever i nå. Prioriteringene og hvordan vi ser og snakker til barn på er annerledes enn før. En av foreldrene nevnte også at hun og hennes kone er mere aktiv med barna, og velger ofte å være med i leken, enn deres egne foreldre gjorde.

Et nytt syn på barnet

Selv om det er kvaliteter som er arvet, og overføres fra generasjon til generasjon, så påpeker Rosa (2010) at vi lever i en tid der individualisering er et viktig trekk, som jeg skal komme mere tilbake til i kapittel 7.2. Vi har kommet i en tid der normer, regler og teknologi fornyes stadig raskere. Dermed kan vi sette spørsmål ved om den oppdragelsen foreldrene selv fikk er like relevant i dag? Flere av foreldrene påpekte at det var lettere etter noe tid, eller etter at barn nummer to kom, så utviklet de en større trygghet i rollen, men at det er faktorer som internett, og nyere kunnskap om barn, som påvirker hvordan de velger å oppdra. En av foreldrene påpekte blant annet at hun har en bekymring når det kommer til sosiale medier, knyttet til barnas selvfølelse når de blir eldre, og at dette er noe hun må ta stilling til når det gjelder det å være forelder i dagens samfunn. Rosa (2010) uttrykker at de tidligere utgangspunktene for oppdragelse er mindre gyldige nå enn de var før. En fellesnevner som kom til uttrykk hos alle foreldrene var at synet på barnet i dag er annerledes, og at med den kunnskapen de har anskaffet om dette, har deres metode for oppdragelse forandret seg sammenlignet med hva de opplevde som barn. Thuen og Sommershild (1997) forteller at synet på barnet har forandret seg og målet for oppdragelse har fått et nytt fokus. De henviser til at på 1960- tallet var det mer vanlig med en autoritær form for oppdragelse. Ingen av foreldrene mener selv at det ble utført en autoritær form for oppdragelse hjemme, men at det var noe strengere enn det de selv ønsker for sine barn. Foreldrene som er intervjuet er født etter 1960-tallet, og det kan dermed være en faktor som medvirker til at disse ikke opplevde barndommen sin som preget av autoriteter.

Smith og Ulvund (1999) påpeker blant annet om at en sentral endring i moderniteten er at barnet også sees på som et subjekt og ikke kun et objekt. Dette kommer også til uttrykk gjennom intervjuene. Foreldrene har på den ene siden et bevisst forhold til at barnas følelser skal anerkjennes, og mener at dette er en riktig måte å validere barnets følelser og behov på, og at oppdragelsesmetoden i stor grad formes ut fra dette. På den andre siden så er noen av foreldrene klar over at det ikke alltid er tid og rom for at alt skal anerkjennes og at det må settes noen grenser. Thuen og Sommerschild (1997) forklarer at det skjedde en endring i synet på barnet som hovedsakelig startet på 1970-tallet og at dette åpnet opp for en «fri oppdragelsesmetode» der barn fikk utfolde seg uten å bli korrigert til enhver tid, men at dette også åpnet opp spørsmål om hvor fri barnet skal være. I datamaterialet kommer det frem at foreldrene uttrykker at metoden for grensesetting er ofte resultat av forhandlinger, det kan bestå av forhandling om leggetid, maten som skal spises, eller hvordan de skal komme seg ut døren. Foreldrene påpeker at dette kan være en god metode for å få ting til å flyte hjemme, og at det også fungerer at barna får velge mellom alternativer. Hougaard (2005) mener derimot at dette fører til at vi lager servicebarn og foreldrene får en tittel som curlingforeldre. Han mener at dette er en konsekvens av dagens oppdagelse, og at foreldre lar barna styre og forhandle for mye i hjemmet. Ut ifra datamaterialet fikk jeg derimot ikke inntrykk av at foreldrene følte selv på at de lar barna styre for mye hjemme. Samtidig som en av foreldrene følte på stresset med at barna kunne utagere og ikke lytte i uhensiktsmessige situasjoner, der hun følte på det å miste litt kontrollen. En annen forelder har tatt beslutningen om å sove inne hos barna hver natt, for å tilfredsstille barnas behov for trygghet om kveldene. Om dette er et mønster for curlingforeldre og servicebarn er vanskelig å si.

Alle foreldrene som har flere enn ett barn, uttrykker at oppdragelsen for hvert barn kan være noe forskjellig, basert på barnas temperament, emosjonelle behov og interesser. Det er flere som mener at en god oppdragelse ikke har en fasit (Killen, 2013; Holthe, 2003; Ulven, 2015). Ulvund (2015) påpeker at barn er forskjellige og det ikke finnes en oppskrift som er gjeldene for alle barn. Dette sammenfaller med hva foreldrene selv erfarer. Det er likevel en enighet om at noen prinsipper for foreldrerollen skal være til stede, blant annet betingelsesløs kjærlighet, aksept av barnet som det er og at det settes realistiske mål for barna i forhold til barnets utviklingsnivå og alder (Killen, 2013; Ulvund, 2015). Dette stemmer også overens med hva foreldrene uttrykte var viktig for dem som foreldre, spesielt kjærlighet og aksept av barnet som det er noe som kommer tydelig frem i datamaterialet.

Nyere litteratur om foreldrerollen oppfordrer foreldre til å ikke la seg påvirke av all informasjon som blir lagt ut om barneoppdragelse (Ulvund, 2015; Holthe, 2013). Spørsmålet er om dette lar seg gjøre? Holthe (2013) påpeker at endringer i samfunnet har medført nye utfordringer for foreldrerollen. Det er mye ny kunnskap og forskning om barneoppdragelse. Holthe (2013) mener at dette kan føre til at foreldre opplever at de stadig må oppdatere seg på hva som er riktig måte å drive en oppdragelse på.

7.2 Hvilken rolle spiller ytre påvirkninger inn på måten foreldre oppdrar på?

Oppdragelse i lys av samfunnsutviklingen

Thuen og Sommerschild (1997) forklarer to inngangsporter for hvordan en metode for oppdragelse formes. De mener at det er oss selv og de omgivelsene rundt oss som former vår oppdragelsespraksis. Thuen og Sommerschild (1997) forteller at tiden vi lever i former omgivelsene våre, og at dette igjen er med på å forme vår rolle som foreldre. Foreldrene har både tatt med egne erfaringer de har hjemmefra, samt hva de opplever som verdifullt for dem. Nå vil jeg videre se på hvilke omgivelser rundt foreldrene som også kan spille inn på måten de oppdrar på. Hundeide (2009) beskriver blant annet at oppdragelse er styrt av samfunnskulturen på mange måter. Dale (2006) påpeker at det eksisterer «uforutsette bivirkninger av moderniseringen», som om det har blitt en konkurranse om å vite best og mest, informasjonen øker og maktbalansen forskyves. Hvis vi ser dette i sammenheng med hva foreldrene forteller, så oppleves dette å stemme for noen. Det vil si at noen påpeker at det er høy informasjonsflyt i dag om foreldrepraksis, og at dette kan være med å prege deres oppdragelse i noen grad.

Rosa (2010) hevder blant annet at vi har akselerert til et kritisk punkt, der konsekvensen fører til at mennesker opplever at det er for lite tid til å rekke alt. Samtidig som vi setter høye krav til oss selv, mener Rosa (2010) at vi setter høye krav til samfunnet og at dette skaper en ond sirkel. Foreldrene uttrykker at det er et høyt tidspress i hverdagen, dette kan også sees i sammenheng med at hverdagen for en familie med småbarn uansett er hektisk hverdag, eller er det slik at dette presset øker i takt med forventningene i samfunnet? En av foreldrene gir uttrykk for at hun føler det er høye forventninger til å måtte prestere på alle arenaer. Hun

forklarer at det er mange muligheter og at disse skal utnytted, hun nevner arenaer som favner det «sosiale, familie, kjæreste, jobb og selvutvikling». Hva informanten forteller stemmer overens med Rosa (2010) sitt budskap. Han påpeker at mulighetene en kan benytte seg av er langt større enn hva man har rom og tid for.

Barnehage og helsestasjon som støttesystemer

Imsen (2011) påpeker at foreldre har hovedansvaret for oppdragelsen, men i nåtidens samfunn bidrar i stigende grad barnehagen, skolen og andre institusjoner til utviklingen og oppdragelse av barn. Både helsestasjonen og barnehagen var to støttesystemer som ble mye nevnt under intervjuene. Noen av foreldrene følte iblant at barnehagen og helsestasjonen hadde visse forventninger til dem, samtidig som de hadde noen forventninger tilbake. En av foreldrene hadde en opplevelse av å føle seg «skamfull» i en sammenheng hvor hun har gått imot det helsestasjonen hadde anbefalt, og at det var skremmende å gå imot faglige råd. Alt i alt hadde de fleste foreldrene en svært positiv opplevelse av både helsestasjonen og barnehagen. De opplever at dette er fagfolk som kan faget sitt godt, og er gode rådgivere. Allikevel nevnte en av foreldrene at det er et visst press på at alt skal være på plass i barnehagen, og redd for å dømmes hvis for eksempel småting og klær skulle blitt glemt igjen hjemme. Hun erfarer at når det kommer til barneoppdragelse i dag, så opplever hun at foreldre alltid må ha kapasitet til å fikse alt, og at alt må være på plass.

Noen av foreldrene diskuterte også hvilke forventninger de hadde selv ovenfor barnehagen. Forventningene handlet om å kunne støtte opp mere under henting og levering, samt gi bedre informasjon og oppfølging i hverdagen. Det er åpenbart naturlig for foreldrene å ha visse forventninger til barnehagen. I denne konteksten passer også Rosa (2010) sitt argument godt, han mener at forventninger fra samfunnet fører til at vi har samme forventningene tilbake

Individualisering og forventninger

Rosa (2010) trekker også fram individualisering som et viktig karaktertrekk innen moderniteten. Han påpeker at individer nå har større spillerom og ansvar for å forme sin egen identitet og at det også gjelder egen foreldrerolle. Flere av foreldrene uttrykker at det var vanskeligere i starten å vite hvilken oppdragelse de ønsket å utøve, spesielt med barn nummer en. En av foreldrene påpekte at det var lettere å gjøre som foreldrene hennes gjorde for henne

i starten, for det var det som var kjent. Samtidig uttrykket hun et ønske om å finne egne metoder for oppdragelse som passet henne, og at det var en prosess å finne ut hva som passet for henne og barna. Rosa (2010) påpeker at friheten vi nå har til å kunne forme vår egen identitet, også kan oppleves som en byrde. Rosa (2010) argumenterer for at tidligere normer, regler og teknologi har blitt fornyet, og at de kulturelle selvfølghetene forsvinner. I den sammenheng påpeker han at egne erfaringer og tidligere kunnskap er mindre gyldige enn før. Foreldrene må nå forberede barna sine på en fremtid de ennå ikke kan nok om.

En annen informant fant det svært viktig å alltid reflektere over hvem man er som forelder, og ga uttrykk for at man stadig kan lære nye ting om seg selv. Han fortalte at han har ønsket å være far i tidlig alder, og at foreldrerollen derfor ville falle naturlig for han når datteren kom. Dette viste seg ikke å stemme, han forklarte at han fant det å utvikle sin rolle, spesielt i starten, utfordrende på flere måter. Han nevnte også at han følte det var bra for ham å delta på intervjuet for å kunne sette ord på ting og få anledning til å reflektere over hvem han er som forelder. Det var stor forskjell mellom foreldrene i hvordan de opplever å være trygge i foreldrerollen. De foreldrene som var trygge i seg selv som personer, var de som var trygge i rollen som foreldre. Fire av seks foreldre har bakgrunn i det pedagogiske yrke, og dette viste seg å prege mye av kunnskapsgrunnlaget deres, og de uttrykte dette ga dem en større trygghet i omsorgsrollen.

Hundeiede (2009) påpeker at oppdragelse er styrt av kultur på mange måter. Det var spesielt to foreldre som trakk fram norske normer og kultur som en faktor når det kommer til barneoppdragelse. Begge foreldrene hadde selv bakgrunn fra andre land, og dette kan være en faktor som preget dem i møte med norske «forventninger». En av foreldrene trakk fram samboeren som et eksempel, der hun opplevde at hun gjorde ting i feil rekkefølge basert på norske forhold (jobb-hus-giftemål-barn). Han og hennes samboer fikk barn før hus og jobb var på plass, og samboeren ga uttrykk for en form for usikkerhet, ettersom hun erfarte at venner og samfunnet mente dette var en svært upraktisk tilnærming. Faren nevner også at en annen familie (besteforeldre) har vært mye involvert i barneoppdragelsen av hans datter, og at dette er en stor fordel. Han opplever at venner av ham føler på det å «klare alt selv», og beskriver dette som et typisk norsk trekk. Men at selv disse vennene har angret senere, og «krøpet til korset», når de selv har hatt behov for hjelp. Dette kan gjenkjennes i hva Hundeiede (2009) argumenterer for, - vi lever i et *jeg-samfunn*, der selvstendighet og individualisme står sterkt og ikke lenger et *vi-samfunn* der nettverk og familie sto sterkere.

Jeg får inntrykk av at informanten ikke føler behovet for denne formen for selvstendighet, og mener det er en stor fordel å ha familien involvert. En av foreldrene nevnte også at de bruker lite barnevakt og har lite fritid utenom samvær med barna, og begrunner dette med å ikke ha storfamilien nær der de bor, samtidig som de heller ikke ønsker å «byrde» andre med barna.

Facebook-forum som rådende kanal

Holthe (2003) påpeker at profesjonaliseringen av barneoppdragelsen har ført til et ekspertvelde, og at dette fører til at flere foreldre gjør seg avhengig av fagpersoner og stoler mindre på sine egne instinkter. Ulven (2015) i likhet med Holthe (20013) uttrykker at det har kommet en tid der det er ekspertråd fra alle kanter, og at dette kan bidra til å skape en usikkerhet. Ut ifra slike påstander var jeg nysgjerrig på om dette stemte overens med hva foreldrene opplevde. Jeg var ute etter å få svar på om informantene brukte sosiale medier eller internett som en rådgivende kilde. Datamaterialet viste at med unntak av et enkelttilfelle kom det fram at Facebook- forum var den mest fremtredende kanalen som ble brukt.

Hedvig Montgomery (2021) påpeker at vi lever i en tid der det er større behov for rådgivning enn før, grunnet at samfunnet har forandret seg såpass, og at det dermed må tas nye hensyn.

Alle foreldrene med unntak av en, nevnte eget medlemskap av Facebook-forum, og selv det ene unntaket hadde en samboer som var medlem. I denne sammenheng bruken av Facebook-

forum: medlemskap i foreldregrupper gjennom Facebook, der foreldre kan enten stille spørsmål til andre foreldre og/eller «eksperter», eller være en av de som svarer og gir råd.

Flertallet påpekte hvor kritisk de var når det gjelder å legge ut informasjon eller lene seg på disse gruppene. Det var likevel en av foreldrene som fortalte at hun hadde deltatt i en slik gruppe, og valgt å stille spørsmål til andre foreldre gjennom denne kanalen. Hun ga uttrykk

for at dette kun skapte usikkerhet og at det var vanskelig å skille mellom hvem hun skulle lytte til eller ikke. Selv om flertallet understreker at de ikke nytter seg av dette som en

rådgivende kanal, var de fortsatt medlem og hadde flere formeninger om bruken av disse.

Noen av foreldrene nevnte at de syntes slike grupper kan være provoserende, og at det er en risiko å bli engasjert med tanke på hvor mye informasjon som kommer ut, og at dette enten er unødvendig eller feil kunnskap å benytte seg av. Flere av informantene nevnte blant annet at de hadde samboere, venner eller bekjente i barselgruppen som valgte å bruke slike grupper.

Flere begrunnet deres kritiske holdning til sosiale medier som kilde, med at de blant annet hadde mye kunnskap i bunn, eller brukte andre kanaler eller personer for å finne fram til informasjon. Samtidig som foreldrene uttrykker at de ikke velger å bruke sosiale medier som

en rådgivende kilde, forteller en av foreldrene at hun føler det er mange krav fra flere arenaer. Hun sier at flere av meningene rundt oppdragelse kommer gjennom sosiale medier og at dette kan bidra til et større press. Hun er også nervøs for hva dette kan gjøre med barna hennes i fremtiden.

8.0 Avslutning

I dette masterprosjektet har jeg rettet oppmerksomheten mot det moderne samfunnets muligheter og utfordringer, når det gjelder foreldres opplevelse av ansvar for oppdragelsen av deres barn. Min intensjon har vært å undersøke hva som bidrar til å forme deres syn og verdier knyttet til barneoppdragelse. Jeg har valgt å snevre inn teorien ut ifra hva som kom mest til uttrykk gjennom datamaterialet. Den røde tråden i teoridelen er oppdragelsesbegrepet, og hvordan vi forstår oppdragelse, barnet og foreldrerollen innen moderniteten, med et historisk blikk på overgangen fra den tradisjonelle til det moderne. Jeg har videre trukket inn generasjonsoverføring og kultur, som viste seg å være avgjørende begreper i sammenheng med mitt første forskningsspørsmål: *Hvordan beskriver og begrunner foreldrene den måten de oppdrar på?*

Basert på funnene er det ulike erfaringer knyttet til det å oppdra barn i dag. Flertallet uttrykker at de føler seg trygge i sin rolle som foreldre, og selv om det har vært utfordringer på veien, så har de klart å løse disse med hjelp fra ulike støttesystemer, nettverk (besteforeldre og venner) og god kommunikasjon med foreldrene seg imellom. Individualisering, selvstendighet, informasjonsflyt, faglig kunnskap i bunn og barnets emosjonelle behov og anerkjennelse kommer frem som fellesnevner hos foreldrene. Noen av foreldrene følte på usikkerhet og tvil som førstegangsførelse, i det å finne sin rolle. I materialet fremgår det at foreldrene er usikre på hvilken kunnskap som er riktig kunnskap, og hvor grensen går på å anerkjenne barnets behov og følelser.

Av utvalget mitt hadde fire av seks foreldre pedagogisk bakgrunn, hvilket kanskje kan ha bidratt til en positiv innvirkning på deres opplevelse av trygghet. For videre forskning hadde det vært interessant å høre med andre foreldre uten en pedagogisk bakgrunn, og hvordan dette hadde påvirket resultatene. Spesielt på i hvilken grad påvirkningen fra internett hadde preget kunnskapssøkingen, når selv foreldre med bred faglig kunnskap valgte å være medlem av flere grupper. Ut ifra datamaterialet opplever jeg at foreldrene har skapt seg et kritisk blikk når det gjelder å hente kunnskap om barneoppdragelse gjennom sosiale medier.

Selve rekrutteringen foregikk gjennom Facebook, det er åpenbart at foreldrene allerede hadde en interesse og var kjent med denne kanalen før intervjuene.

Et avsluttende poeng viser det at foreldrene har ulike opplevelser av hva som påvirker deres foreldrepraksis og syn på oppdragelse. Foreldrene har i forskjellig grad overført erfaringer fra egen barndom inn i foreldrerollen, samtidig som flere av foreldrene indikerer at den samme foreldrepraksisen kan ikke overføres, sett i sammenheng med at foreldrene ønsker å praktisere en oppdragelse som anerkjenner barnets emosjonelle behov i større grad enn før. Dette viste seg å kunne sees i sammenheng med foreldrenes pedagogikkfaglige bakgrunn, som tenkes å kunne ha bidratt til en positiv innvirkning på deres opplevelse av trygghet. Ytre faktorer som gjør seg til kjenne formidles av informantene å være sosiale medier, foreldrenes opplevelse av samfunnets forventninger, og ulike institusjoner og fagpersoner de møter i forbindelse med barnets hverdag og oppfølging.

Litteraturliste:

- Bufdir. (2021). *Hva slags foreldrestil har du?* Bufdir: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. https://bufdir.no/foreldrehverdag/Hva_slags_foreldrestil_har_du/
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker—Innføring i Intellektuell kommunikasjon*. Gyldendal Akademisk.
- Dale, E. L. (2006). *Oppdragelse i det refleksivt moderne*. Gyldendal Akademisk.
- Eriksen, T. H., & Sajjad, T. A. (2020). *kulturforskjell i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Gyldedal.
- Evenshaug, O., & Hallen, D. (2009). *Familiepedagogikk oppdragelsens hva, hvordan og hvorfor*. Gyldendal akademisk.
- Holthe, V. G. (2003). *Profesjonalisering av barneoppdragelse* (2.utg). Universitetsforlaget.
- Hougaard, B. (2005). *Curlingforeldre og servicebarn*. Gyldendal akademisk.
- Hundeide, K. (2009). *ICPD for veiledere som arbeider med minoritetsforeldre*. International Child Development Program.
- Imsen, G. (2011). *Hva er pedagogikk*. Universitetsforlaget.
- Jacobsen, A. (2018). Hartmut Rosas akselerasjonsteori. *Filosofisk Supplement*.
- Jørgensen, M., & Schreiner, P. (1986). *Barns kamp med voksne: Fighter-relasjonen som oppdragerproblem*. Ida Bokverksted og Forlag A/S.
- Killen, K. (2013). *Barndommen varer i generasjoner: Forebygging er alles ansvar* (3.utg.). Kommuneforlaget.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg).

Nelvik, L. (Regissør). (2021, mars 10). *Lives oppdragelsesreise*. NRK.
<https://tv.nrk.no/serie/lives-oppdragelsesreise/sesong/1/episode/1/avspiller>

Nygaard, E. (2022). *Foreldrepraksis i Norge*. UIO.
<https://www.sv.uio.no/psi/forskning/prosjekter/foreldrepraksis-i-norge/>

Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode* (2.utg). Universitetsforlaget.

Rosa, H. (2010). Rosa, H. 2010, *Alienation and Acceleration: Towards a Critical Theory of Late Modern Temporality*. NSU Press: Aarhus. *NSU press: Aarhus*.

Schibbye, A.-L. (2002). *En dialektisk relasjonsforståelse i psykoterapi med individ, par og familie*. Universitetsforlaget.

Smith, L., & Ulvund, S. E. (1999). *Spedbarnsalderen* (2.utg). Universitetsforlaget.

Thuen, H., & Sommerschild, H. (1997). *Foreldre—Til barnets beste: Om barneoppdragelse før og nå*. Pedagogisk forum.

Ulvund, S. E. (2015). *Rakkerunger og englebarn, oppdragelse uten fasit*. Cappelen Damm.

Winger, C. (2018). *De onde gamle dager, Barneoppdragelse gjennom tidene*. Humanist Forlag AS.

Øia, T., & Fauske, H. (2010). *Oppvekst i Norge* (2.utg). Abstrakt forlag.

Vedlegg 1: Godkjenning NSD (Sikt)

Referansenummer

715206

Type

Standard

Dato

24.01.2022

Prosjektittel

Oppdragelse

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Oslo / Det utdanningsvitenskapelige fakultet / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig

Anne Line Wittek

Student

Synne Tufte-Johnsen

Prosjektperiode

01.07.2021 - 01.09.2022

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 24.01.2022 med vedlegg. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET: Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger frem til 01.09.2022.

LOVLIG GRUNNLAG: Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

PERSONVERNPRINSIPPER: Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål

- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER: Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER: Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

OneDrive er ekstern databehandler i prosjektet. Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Ved eventuell bruk av andre databehandlere (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER: Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til Personverntjenester ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>. Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET: Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet «Oppdragelse»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hva kunnskapsbasen for foreldrenes syn på oppdragelse er. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg skal skrive en masteroppgave om oppdragelse, der problemstillingen min er «Hva er kunnskapsbasen for foreldrenes syn på oppdragelse?».

Jeg har satt opp en rekke forskningsspørsmål som jeg ønsker å få svar på så godt jeg kan:

- Hva er det som styrer foreldrenes syn på oppdragelse?
- Hvor finner foreldrene sin inspirasjon for oppdragelse?
- Hvilke begrunnelser har foreldrene for sine valg for oppdragelse?
- Har foreldrene mål i sin oppdragelse og hva er de?
- Hva finner foreldrene krevende med å drive en oppdragelse, og hvor ligger utfordringene? .

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Anne Line Wittek – undervisningsleder i institutt for pedagogikk Synne Tufte-Johnsen – Student i instituttet for pedagogikk

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du/dere som deltar i mitt forskningsprosjekt er valgt ut fra at du/dere har et eller flere barn i barnehagen. Jeg ønsker å høre om deres erfaringer som foreldre, og hvordan dere opplever det å oppdra et barn. jeg ønsker å intervju ca. 5-6 foreldre. Målet er å få styrene i ulike barnehagen til å dele informasjon om mitt forskningsprosjekt, og finne derfra foreldre som har lyst til å delta.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du vil delta på et semistrukturert intervju som vil ta deg/dere ca. 1 time. Intervjuet inneholder spørsmål om deres syn på oppdragelse, og deres egne erfaringer om dette. Jeg skal ta lydopptak og notater fra intervjuet, men jeg skal ikke notere meg noen sensitive opplysninger om deg/dere eller dine/deres barn.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Data vil lagres på programvare som tilhører behandlingsansvarlig institusjon. Begge er beskyttet med passord. Navnet ditt og andre gitte kontaktopplysninger om deg vil også bli omkodet før behandling slik at du forblir anonym. Omkodingsskjema vil bli skrevet på papir og oppbevares hos meg.

Det er kun meg som vil ha tilgang til opptakene av intervjuene. Ved publisering av oppgaven vil du ikke kunne gjenkjennes, men sitater fra intervjuene kan bli brukt i teksten. Det vil ikke nevnes hvem sitatene kommer fra.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 15.juni. Hvis prosjekttiden blir utvidet, kan oppgaven bli avsluttet i desember 2022, lydopptak av intervjuet vil bli slettet innen da senest desember 2022. ved prosjektets slutt vil alle personopplysninger som er lagret om deg bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- - innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- - å få rettet personopplysninger om deg
- - å få slettet personopplysninger om deg
- - å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Oslo, har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Anne Line Wittek som er prosjektansvarlig på instituttet for pedagogikk hos Universitetet i Oslo. Kontaktopplysninger:

Veileder: Mette Birgitte Helleve. Kontaktopplysninger:

- Epostadresse: medhe@oslomet.no

Synne Tufte-Johnsen (student)

- - Epostadresse: synnetuf@uio.no
- - Telefon: 93 66 81 35

Vårt personvernombud er Roger Markgraf-Bye. Personvernombudet kan nås via e-post:

personvernombud@uio.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personvertjenester@nsd.no) eller på

telefon: 55 58 21 17.

Mette Birgitte Helleve Synne Tufte-Johnsen

(Forsker/veileder) (student) -----

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Oppdragelse, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

• å delta i intervju med lydopptak

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide

Intervjuguide

Fenomenologisk semistrukturert intervju

Innledende spørsmål:

- Kan du/dere fortelle kort litt om dere selv (alder, yrke, hvem er medlemmene av kjernefamilien)
- Kan dere fortelle kort om en vanlig dagsrutine dere har hjemme?

Hoveddel:

- Ser du/dere likheter i hvordan dere blir oppdratt, og hvordan du/dere velger å oppdra dine/deres egne barn?
- Hvordan vil du/dere si at dere grensesetter hjemme?
 - Eks. Når barnet deres slår seg vrang i en situasjon ..., hvilke løsninger tyr dere til?
- Er det noen (venner/familie/barnehagen) du/dere søker råd til når det gjelder oppdragelse for deres egne barn?
 - Eventuelt hvilke områder er det dere føler dere da usikre på når dere først søker råd?
- Hva er det dere setter i kvalitetstid med barna/familien?
- Hvem er det du/dere søker til når dere trenger barnevakt? (hvis det er noe dere bruker)

Avsluttende spørsmål:

- Har dere noe mere du/dere vil kommentere/legge til?

UNIVERSITETET I OSLO

